

REFERAT Formannskapet 2019-2023 d. 10-05-2023

Møtedato Onsdag d. 10. maj 2023 kl. 09:00

Møtested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Årsregnskap og årsrapport 2022 - Kristiansand kommune.....	44
Søknad om skjenkebevilling i boligstrøk - Spiren plantebasert mat og drikke.....	47
Bydelsfondet - statusrapportering 2022.....	51
Songdalsveien 224 mfl - vedtak av utbyggingsavtale.....	53
Kristiansand kommunes høringsinnspill til endring i inndelingsloven.....	57
Årsregnskap Kristiansand Havn KF 2022.....	59
Årsmelding - Kristiansand Havn KF 2022.....	61

Sak .: Møtedokumenter

Vedlegg

Orientering om byvekstvtale og bypakke

presentasjon årsrapport og regnskap 2022

Komplett innkalling Formannskapet 10.005.23

Saksliste Formannskapet 10.05.23

Kristiansand, 28.04.2023

MØTEINNKALLING TIL FORMANNSKAPET

Dato: 10.05.2023 kl. 09.00

Sted: Formannskapssalen

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall og eventuelle habilitetsspørsmål meldes snarest til Anne Lise H. Aabø i First Agenda Live <https://app.agendalive.dk> eller til tlf. 98 28 79 38 eller epost alh@kristiansand-bystyre.no

Program for møtet:

- Kl. 09.00 – 09.30** **Besøk fra Rajshahi – repr. fra delegasjonen informerer om besøket til Kristiansand Foundation for Women and Child Assistance; Sadikur Rahman, Wahida Khanam og Shah Asiful Abed**
- Kl. 09.30 – 10.00** **Orientering om endringene i busstilbudet i Søgne/Songdalen ved Eivind Eppeland, AKT**
- Kl. 10.00 – 10.30** **Presentasjon av årsrapport og årsregnskap 2022 ved kommunedirektør, økonomidirektør og regnskapssjef**
- Deretter saksbehandling**

SAKSKART			Side
		Økonomi:	
59/23	2023008438-2	<u>Bystyresak:</u> Årsregnskap og årsrapport 2022 - Kristiansand kommune	3
		Kultur og innbyggerdialog:	
61/23	2021028855-13	<u>Formannskapssak:</u> Søknad om skjenkebevilling i boligstrøk - Spiren plantebasert mat og drikke	11
		By- og stedsutvikling:	
60/23	2023004471-1	<u>Formannskapssak:</u> Bydelsfondet - statusrapportering 2022 Kulturutvalgets innst. 27.04.23 By- og stedsutviklingsutvalgets innst. 04.05.23	14 20

62/23	2021017142-9	Formannskapssak: Songdalsveien 224 mfl - vedtak av utbyggingsavtale Nærings- og eierskapsutvalgets innst. 02.05.23	21 24
		Samhandling og innovasjon:	
63/23	2023006857-2	Formannskapssak: Kristiansand kommunes høringsinnspill til endring i inndelingsloven	25
		Kristiansand Havn KF	
64/23	2023010009-1	Årsregnskap Kristiansand Havn KF 2022 Havnestyrets innst. 11.04.23	37
65/23	2023010010-1	Årsmelding - Kristiansand Havn KF 2022 Havnestyrets innst. 11.04.23	39

Møtet vil bli streamet og overføres direkte på kommunens hjemmeside
<https://kristiansand.kommunetv.no/>

Jan Oddvar Skisland
Ordfører
(sign.)

ØKONOMI
Virksomhetsstyring

Kristiansand
kommune

Dato 24. mars 2023
Saksnr.: 2023008438-2
Saksbehandler Kristine Knutsen
Godkjent av Terje Fjellvang
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Formannskapet
Bystyret

Møtedato

10.05.2023
24.05.2023

Årsregnskap og årsrapport 2022 - Kristiansand kommune

Forslag til vedtak årsregnskap for 2022

1. Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand kommune – bykassa fastsettes som kommunens årsregnskap for 2022.
2. Regnskapsmessig resultat utgjør kr 0.
3. Overskridelser for investeringsprosjekter behandles på følgende måte: Den midlertidige finansieringen av investeringer godkjennes. Endelig finansiering vedtas når sluttregnskap forelegges bystyret i samsvar med investeringsinstruksen

Forslag til vedtak årsrapport for 2022

4. Årsrapporten for 2022 tas til orientering.

Sammendrag

Kommunedirektøren legger med dette frem årsregnskapet og årsrapporten for 2022 i tråd med kommunelovens § 14-3 og § 14-7. Årsregnskapet og årsrapporten er digital og presenteres på kommunens nettside: https://pub.framsikt.net/2022/kristiansand/mr-202212-årsrapport_2022/. En versjon av årsregnskapet og årsrapporten i PDF ligger også vedlagt.

Kontrollutvalget behandlet kommunens årsregnskap og årsrapport for 2022 i kontrollutvalget i sitt møte 4. mai 2023. Kontrollutvalgets uttalelse er vedlagt.

Bykassens driftsregnskap for 2022 viser et korrigert netto driftsresultat ble –96,8 mill. kr (dvs. uten bruk og avsetning til bundne fond samt netto premieavvik), og viser et positivt avvik på 108,9 mill. kr i forhold til justert budsjett. Alle områder har pr 31.12.2022 opparbeidet positive disposisjonsfond unntatt oppvekst og helse og mestring, de har opparbeidet seg negative fond. Den økonomiske situasjonen for Kristiansand ved utgangen av 2022 er bedre enn antatt i justert budsjett i 2.tertial 2022. Men økonomien

tilsier likevel at det er lite rom for nye driftstiltak og nye investeringer grunnet høy lånegjeld og økte renteutgifter, negativ avkastning på energiverksfondet per desember 2022, økte strømkostnader og høy prisvekst på byggevarer. I tillegg ser det ut som årets lønnsoppgjør blir høyere enn hva som ligger til grunn i vedtatt budsjett.

Kommunedirektøren anbefaler at bystyret vedtar Kristiansand kommunes årsregnskap og årsrapport for 2022.

Vedlegg:

Årsregnskap for 2022 m/noter, Kristiansand kommune

Årsrapport for 2022, Kristiansand kommune

Revisors beretning for 2022, Kristiansand kommune

Kontrollutvalgets uttalelse (ettersendes etter deres møte 4. mai 2023)

Saksutredning

Årsregnskapet og årsrapporten for 2022 gir et bilde av kommunen som helhet, både i økonomiske tall, og i omtale, ved at blant annet ressursbruk og tjenesteproduksjon sett i forhold til politiske vedtak og målsetninger blir redegjort for. I tillegg forteller disse om de ulike tjenesteområdene i kommunen, herunder om viktige hendelser, deres økonomiske status, nøkkeltall for aktiviteten, status for tiltak, styring, ledelse og kontroll og investeringer som det ble bevilget midler til i 2022, samt utvikling og utfordringer fremover. I tillegg inneholder dette oppsummeringer innenfor felter som likestilling, inkludering og mangfold, klima og miljø.

Juridisk grunnlag

Bystyret skal selv vedta årsregnskapet og årsrapporten jf. Kommuneloven § 14-2 b) på grunnlag av innstilling fra formannskapet. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn i årets budsjett jf. kommuneloven §§14-3 2. ledd og 14-5 4. ledd

Fra kommunelovens kap. 14 settes følgende tidsfrister for regnskapsavslutningen:

- Årsregnskapet for 2022 skal avlegges innen 22. februar 2022 (KL S14-6)
- Årsrapporten (årsberetning) skal avgis innen 31. mars 2022. (KL §14-7)
- Årsregnskapet, revisjonsberetningen, kontrollutvalgets uttalelse og formannskapet innstilling, skal behandles av bystyret innen 30. juni 2022. (KL §14-3 2. ledd)

Kommunelovens kap. 24 setter følgende frist for revisjonen;

- Revisor skal avgi revisjonsberetning innen 15. april 2022. (KL §24-8)

Fra kommuneloven § 24-8 hentes følgende;

Regnskapsrevisor skal avgi en revisjonsberetning til kommunestyret eller fylkestinget senest 15. april. Det skal sendes kopi til kontrollutvalget, til formannskapet eller fylkesutvalget og til kommunedirektøren. Revisjonsberetningen skal avgis selv om årsregnskapet eller årsberetningen ikke foreligger eller er ufullstendig.

Fra kommuneloven § 14-3 3. ledd hentes følgende:

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapet og årsrapporten (årsberetningen) før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kommunedirektørens oppsummering av året 2022

2022 var året da regjeringen fjernet alle obligatoriske koronatiltak, Russland invaderte Ukraina og strømprisene skjøt i været. Dette er elementer som har påvirket livet i Kristiansand kommune – i større eller mindre grad. Kommuneøkonomien er meget stram, og i året som har gått har kommunen måttet bruke av oppsparte midler. Det forventes en lavere økonomisk vekst i hele samfunnet som vil kreve omstilling og effektivisering i hele kommunen i tiden fremover.

I tillegg er organisasjonen blitt preget av usikkerhet etter at Statsforvalteren i Agder i 2022 fikk i oppdrag av kommunal- og distriktsdepartementet å utrede mulig deling av Kristiansand kommune til to eller tre nye kommuner. Statsforvalterens utredning ble klar på nyåret 2023, og prosessen videre er fortsatt uavklart.

Sterkere sammen

Kommunen jobber sammen mot å nå de overordnede målene i kommuneplanens samfunnsdel. Alle planer som ble utarbeidet dette året, tjenestetilbudet og øvrig aktivitet søker å oppfylle disse målene:

- å være en foregangskommune på grønn omstilling
- å være en kommune med små leveårskjeller og god livskvalitet for alle
- å være en drivkraft i regionen

Kommunen har deltatt i, og vært tilrettelegger for, flere store satsinger innen fornybar energi. Kommunen har bidratt til samarbeid og at satsingene sees i sammenheng, blant annet innen hydrogen og havvind.

I 2022 arbeides det fortsatt strukturert med viktige innsatsområder innenfor miljø og klima. Innsatsen er rettet både mot kommunen som organisasjon, selskaper hvor kommunen er hel- eller deleier, og kommunen som geografisk område. Målet er at Kristiansand som samfunn arbeider sammen for å redusere klimagassutslippene. I 2022 ble klimagassutslippene redusert for kommunen som organisasjon, men økte noe for kommunen som geografisk område.

Handlingsplan for god luftkvalitet er fulgt opp i 2022. Andelen piggfrie dekk økte fra 71 % til 75 % og det er målt nedgang i svevestøv. I kompliserte forurensing- og forsøplingssaker, arbeider kommunen på tvers av fagområder for å se helheten.

Programmet "Flere i Arbeid" er sentralt for å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling, hvor kommunen vil utfordre systemene som er med på å forsterke utenforskap. Aktiviteten i de ulike prosjektene er kommet godt i gang. Mange aktører i regionen er nå delaktig i programmet. Hovedmålet er å få flere utenfor arbeid i jobb, at flere gjennomfører videregående skole, samt at bedriftene får dekket sitt behov for arbeidskraft.

I 2022 ble den nye kulturskolen Knuden ferdigstilt, plassert midt i kulturinstitusjonenes smørøye på Silokaia. Idrettsbygget og skolebyggene for nye Søgne skole- og idrettssenter på Tangvall ble overlevert til tjenesteområdet i desember, og det er nå ordinær drift i byggene. I sommer ble også det nye stupetårnet i Bertes avduket, til glede for kommunens innbyggere.

Kommunen har i løpet av året bosatt 452 flyktninger fra Ukraina, og opprettet en rekke mottaksplasser. Gode samarbeid på tvers av områdene har bidratt til å sikre et godt mottak og tilbud til asylanter og flyktninger.

Prosjektet Nye mønstre - trygg oppvekst har vist gode resultater og ble overført til ordinær drift i 2022. Satsingen er blitt etablert som egen avdeling i NAV, med 14 ansatte - og ytterlige vekst i 2023. Modellen presenteres som eksempel på lovende praksis i regjeringens rapport om sosial ulikhet.

Utviklingstrekk

Sysselsatte – fortsatt positiv utvikling

Det har vært en positiv trend i sysselsettingen de siste årene, og i 2022 var sysselsettingsgraden på 67 % i Kristiansand. Til tross for en økning, ligger Kristiansand fremdeles under landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for sammenlignbare storbykommuner (ASSS) som begge hadde en sysselsetting på 69 %. Arbeid for å fortsatt øke sysselsettingen vil være viktig i Kristiansand, og selv små endringer vil gi store gevinster.

Sykefravær – fortsatt for høyt, men i positiv utvikling

Sykefraværet for Kristiansand kommune var i 2022 på 9,7 %, mot 9,8 % i 2021. Som følge av korona har de tre siste årene vært krevende, og i 2022 var spesielt de første månedene preget av høyt koronarelatert sykefravær. Kristiansand kommune har i 2022 styrket innsatsen med nærværarbeid og sykefraværsoppfølging. Det forventes at den økte innsatsen gir redusert fravær på sikt, og forhåpentligvis vil vi se resultater i 2023.

Selv om sykefraværet for 2022 fortsatt er høyt, og kommunen er et stykke unna målsettingen på 7,6% innen 2025, har det vært en positiv utvikling sammenlignet med de andre ASSS-kommunene. I 2021 hadde Kristiansand, sammen med Trondheim, høyest legemeldt sykefravær. I 2022 er det legemeldte sykefraværet 0,3 prosentpoeng

under gjennomsnittet, og det fjerde laveste legemeldte sykefraværet av ASSS-kommunene.

Heltidskultur

Kommunen sitt arbeid med heltid er organisert som et prosjekt og varer ut 2024 og det er god driv i prosjektet. Overordnet målsetting ved prosjektets slutt er at andelen heltidsstillinger i kommunen er på 60% og at gjennomsnittlig stillingsstørrelse er på 86%.

Kommunen bruker en modell som definerer kommunens grad av heltidskultur i forhold til gjennomsnittlig stillingsstørrelse og andelen heltid. Ved utgangen av 2022 har 58,3 % av de ansatte en heltidsstilling. Det betyr at vi etter modellen har en kultur med litt av hvert av heltids- og deltidsstillinger. Dette er en økning på 4,4 prosentpoeng siden oppstart av prosjektet i 2020.

Ved utgangen av 2022 har de ansatte en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 81,6 %. Det vil si at jamfør modellen har vi en kultur med svak overvekt av heltidsansatte. Dette er en økning på 1,5 prosentpoeng siden oppstart av prosjektet i 2020. Målsettingen er å ha en kultur med omfattende bruk av heltidsansatte, og for å oppnå det må den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen øke til minimum 86%.

Flere av områdene har allerede nådd sine mål, eller er i god fremdrift til å oppnå målsettingen innen prosjektets slutt.

Negativt driftsresultat i et økonomisk krevende år

Årsregnskapet for 2022 viser et korrigert netto driftsresultat på -98,8 mill. kr., noe som er 108,9 mill. kr bedre enn budsjettet. Hovedårsaken til dette er økt skatteinntang på slutten av året. Målt opp mot driftsinntektene utgjør resultatet -0,9%, noe som er under målsettingen på 2,5%.

Alle områdene utenom Oppvekst og Helse og mestring, hadde et mindreforbruk i forhold til budsjettet. Helse og mestring hadde et merforbruk på 57,3 mill. kr og Oppvekst hadde et merforbruk på 84,2 mill. kr. Det blir krevende for disse to områdene å jobbe mot budsjettbalanse i 2023.

Områdene har samlet positive fond på 20,1 mill. kr og sentralt disposisjonsfond er på 532,4 mill. kr pr. 31.12.22. Kommunens netto lånegjeld er på 8,0135 mrd. kr pr. 31.12.22 og er under lånetaket på 8,5 mrd. kr.

Årsregnskapet

Driftsregnskapet

Kommunens regnskap er som beskrevet over regnskapsført i henhold til bestemmelsene i kommunelovens kapittel 14 og forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner FOR-2019-06-07-714. En kommune kan kun unntaksvis operere med negativt netto driftsresultat. Reserver fra tidligere år, i form av disposisjonsfond, må da finansiere et negativt netto driftsresultat.

Årsregnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, noter, regnskapsskjemater, økonomiske oversikter, samt diverse vedlegg. Årsregnskapet er avgitt av administrasjonen 21.02.2023, hvilket er innenfor fristen for avleggelse av regnskap for kommuner.

Revisjonsberetning datert 14. april 2023 følger vedlagt. Det er ingen merknader til regnskapet.

I henhold til kommunelovens §14-5 skal kommunedirektøren foreslå endringer i årets budsjett hvis årsregnskapet legges fram med et merforbruk i driftsregnskapet. Sak om dette skal behandles av kommunestyret eller fylkestinget senest 30. juni. Etter bruk er

det generelle disposisjonsfond samlet på 532 mill. kr. Bystyrets målsetting er at det sentrale disposisjonsfondet skal utgjøre minimum 4 % av brutto driftsinntekter. Fondet utgjør i 2022 5,1 % av brutto driftsinntekter som er godt over bystyrets målsetting.

Bystyret har vedtatt følgende måltall og handlingsregler:

Måltall for økonomistyring:

1. Korrigert netto resultatgrad bør være minimum 2,5 prosent.
2. Sentralt disposisjonsfond bør utgjøre minimum 4 prosent av brutto driftsinntekter.

Handlingsregler for økonomistyring:

1. Korrigert netto lånegjeld skal være maksimalt 8,5 mrd. kroner nominelt. Denne er endret til 9 mrd. kroner fra 2023.
2. Netto premieavvik skal hvert år avsettes til fond for dekning av premieavvik.
3. Energiverksfondet skal prisjusteres hvert år.
4. Utbytteinntekter skal kun benyttes til å finansiere varige driftsutgifter dersom utbyttet er stabilt over tid.

Kommunens regnskap viser et negativt resultat for 2022, men ble vesentlig bedre enn justert budsjett. Ordinært netto driftsresultat er -60,6 mill. kr, som utgjør -0,6 % av brutto driftsinntekter. Nasjonal anbefaling er at netto driftsresultat bør utgjøre mer enn 1,75 % av brutto driftsinntekter. Når det tas hensyn til bundne fond og netto premieavvik, er det korrigerede netto driftsresultat på -96,7 mill. kr. Dette utgjør -0,92% av brutto driftsinntekter som er under bystyrets målsetning på 2,5%. Netto lånegjeld er 8,014 mill. kr, og er under lånetaket på 8,5 milliarder kr.

Ikke alle bystyrets måltall og handlingsregler for 2022 er nådd. Energiverksfondet ble ikke prisjustert og korrigert netto resultatgrad ble for 2022 lavere enn nasjonale anbefalinger.

Skatteinngangen for kommunen viser en økning på hele 13,6 % sammenlignet med 2021. Frie inntekter viser derfor en merinntekt på hele 171,5 mill. kr i forhold til budsjett. Merskatteveksten i 2022 har hovedbegrunnelse i dels de oppjusterte anslagene for lønns- og sysselsettingsvekst, og et betydelig økt utbytteuttak i 2021.

Avkastningen på energiverksfondet ble negativ med -10,6 % som utgjør -125,4 mill. kr. Dette er 33,4 mill. kr mer enn justert budsjettert avkastning på -7,9 % fra 2. tertial 2022. I økonomiplanperioden 2022-2025 var det opprinnelig budsjettert med 3% avkastning i 2022. I tillegg har det vært høyere renteinntekter og lavere renteutgifter. Samlet gjør dette at netto finans har merutgifter på 25,3 millioner i forhold til budsjett.

Kommunalområdene samlet gjør det 124 mill. kr dårligere enn budsjettert medregnet bruk og avsetninger til fond. Avviket er på -1,7 % i forhold til rammene. Det er i hovedsak positive avvik i nettotallene for de enkelte områdene. Oppvekst, Helse og mestring er de områdene som i 2022 går med et merforbruk. Helse og mestring har et underskudd på 57 mill. kr, som er et avvik på -1,9 % i forhold til rammen på 2,99 mrd. kr. Oppvekst har et underskudd på 84 mill. kr som er et avvik på -2,8 % i forhold til rammen på 2,99 mill. kr.

I hovedsak er 85 % av enhetenes overskudd tillagt områdenes disposisjonsfond (jf bystyresak 118/2019). I spesielle tilfeller er 100 % av overskudd avsatt.

Likviditeten i 2022 har vært god til tross for et negativt årsresultat, men er litt tappet grunnet bruk av fond knyttet til det negative årsresultatet. I likviditetsstyringen ses alle kommunale midler under ett og knyttes til det gjennomsnittlige innskuddsvolum i bykassens konsernkontosystem og plasseringer i finansmarkedet. Gjennomsnittlig konsernrente for 2022 sett under ett var 2,23 %.

Det er foreløpig ikke nødvendig med tiltak for å bedre bykassens likviditetsreserve. Så lenge kommunen unngår betydelige regnskapsunderskudd vil det ikke være noen umiddelbar fare for likviditeten. Det anbefales likevel at likviditetsreserven bevares ved at kommunen opprettholder reserver i form av disposisjonsfond, for lettere å håndtere svingninger i driftsinntekter og driftsutgifter.

Pensjonen ble 59,3 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Akkumulert premieavvik har økt også i 2022. Men avsetning til eget fond for å håndtere premieavvik, har bidratt til å holde underdekningen stabil på 143,5 mill. kr.

Kommunens regnskap viser et negativt resultat for 2022. Økonomien tilsier at det er lite rom for nye driftstiltak og nye investeringer. Kommunen har høy lånegjeld og flere rentehevinger er varslet i årene fremover. Renteprognosene har endret seg betydelig siden ØP 2023-2026 ble lagt frem og vedtatt. Prognosen er nå en styringsrente på rundt 3,5 % allerede ved utgangen av 2023. Når økonomiplan 2023-2026 ble vedtatt i desember 2022 var anslaget for styringsrenten ved utgangen av 2026 2,65 %. Dette får store konsekvenser i driften med tanke på økte renteutgifter. Finansavkastningen på energiverksfondet er positivt per mars 2023. Vi ser også betydelig økte strømkostnader og høy prisvekst på byggevarer. I tillegg ser det ut som årets lønnsoppgjør blir høyere enn hva som ligger til grunn i vedtatt budsjett.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet for Kristiansand kommune for 2022 viser balanse etter gjennomføring av avslutningsbestemmelsene i Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv kapittel 4. Det vises ellers til egen oppstilling i årsregnskapet etter forskriftens §5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner.

Investeringsnivået i kommunen er høyt og dermed også lånegjelden, brutto investeringer ble på 1,08 mrd. kr. En vesentlig andel av investeringene i 2022 er foretatt innen eiendom, med Tangvall- og Wilds Minne skole som de største. Det er investert for ca. 494,5 mill. kr mindre enn revidert budsjett, som i hovedsak skyldes at en ligger etter i fremdrift. Andre mindre avvik mellom investeringsregnskapet og revidert budsjett er omtalt i årsrapporten. For å holde maksimal netto lånegjeld innenfor lånetaket, er det derfor viktig å ha et kapitalfond som en buffer.

Årsrapporten

Årsrapporten er et viktig styringsdokument i kommunedirektørens samlede dialog mellom politikerne, de ansatte og innbyggerne i Kristiansand kommune. Hensikten er først og fremst å gi leserne et bilde av kommunen som helhet, både i omtale og i økonomiske tall, ved at blant annet ressursbruk og tjenesteproduksjon sett i forhold til politiske vedtak og målsetninger blir redegjort for. Årsrapporten gir ellers leserne informasjon om andre sentrale forhold i driften.

I tillegg til det ovennevnte, svarer årsrapporten ut lovpålagte krav iht. kommuneloven § 14.7 og § 25.1 og likestillings- og diskrimineringsloven. Denne lovpålagte informasjonen skal redegjøre for forhold som blant annet er viktige for å kunne bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen slik den kommer frem av årsregnskapet, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid. Videre redegjør den for eventuelle vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet (talldel), samt eventuelle vesentlige avvik eller brudd med bystyrets premisser for bruken av bevilgningene. Måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for allmennheten redegjøres det også for, samt kommunens arbeid med likestilling og diskriminering og arbeid med etisk standard.

Kristiansand kommunes årsrapport er presentert på kommunens hjemmeside. Den [web-baserte versjonen](#) inneholder i tillegg til det som kommer frem av vedlagt dokument

også interaktiv grafikk. Det gjøres oppmerksom på at Kostranøkkeltallene er foreløpige tall fra SSB per mars 23.

Revisjonsberetningen og kontrollutvalgets uttalelse

Saken er behandlet i kontrollutvalget (uttalelse følger vedlagt). Dersom det kommer frem forhold i revisjonsberetningen eller kontrollutvalgets uttalelse som bør kommenteres, vil dette bli fremsendt i form av tilleggsnotat før saken skal behandles av bystyret. Det er en forutsetning at revisjonsberetning og kontrollutvalgets uttalelse foreligger når bystyret skal behandle årsregnskapet og årsrapporten for Kristiansand kommune.

Økonomiske konsekvenser

Ikke aktuelt

Klima- og miljøkonsekvenser

Ikke aktuelt

INNBYGGERTORG
Innbyggertorg administrasjon

Kristiansand
kommune

Dato 25. april 2023
Saksnr.: 2021028855-13
Saksbehandler Lars Petter Aasheim
Godkjent av Camilla Jarlsby
Camilla B. Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
10.05.2023

Søknad om skjenkebevilling i boligstrøk - Spiren plantebasert mat og drikke

Forslag til vedtak:

Søknad om skjenkebevillingen innvilges.

Følgende vilkår settes for skjenkebevillingen:

- Skjenketiden er fra kl.10.00-19.00 i ukedager og fra kl. 10.00-22.00 fredag-søndag.
- Fra mai til august kan bakgården brukes til «intimkonserter» en gang i uken, så lenge det ikke er til sjenanse for tilstøtende naboer.
- Alle konserter kan ha en maksimal varighet på to timer og avsluttes senest kl. 21.00
- Veilederen «Musikkanlegg og helse IS-0327» fra Helsedirektoratet må følges i alle tilfeller hvor forsterket lyd brukes.
- Naboer skal varsles i forkant av alle arrangementer som kan gi støyplager.

Sakens bakgrunn

Spiren Plantebasert AS søker om skjenkebevilling i Dronningens gate 52. Det søkes om en videreføring av samme konsept og samme aktivitet som tidligere drevet på samme adresse:

- Spisested med uteservering i bakhage.
- Ukentlig konsert i bakhage – hver fredag fra slutten av mai til midten av august i tidsrommet 19.00-21.00.
- Marked 2-3 ganger pr. måned i bakhage – avsluttes senest kl. 18.00.

Som en del av Spiren plantebasert mat og drikke sitt serveringsareal inngår en større bakhage som deles med bosatte i bygården. Utearealet skal tas i bruk daglig fra kl. 10.00-19.00 tirsdag-torsdag og fra kl. 10.00-22.00 fredag-søndag.

I forbindelse med gjennomføring av konserter ved tidligere drift har det blitt mottatt klage på støy. På bakgrunn av klagen har det i vedtaket fra plan- og bygg, datert 10.10.22, blitt slått fast at: «Arealene i bakgård skal ikke brukes til konsertarena, jf.

vedtaket, men kan iht. tilbakemelding til mottatt klage av den 23.6.2022 brukes til «intim-konserter» så lenge disse foregår på en måte som ikke er til sjenanse for naboer. Vi påpeker og minner om at dette må følges».

Som følge av vedtak fra plan- og bygg skal bevilings søker arrangere færre konserter enn tidligere, samt begrense varigheten på konsertene. Alle konserter vil dermed ha en maksimal varighet på to timer og avsluttes senest kl. 21.00.

Juridisk grunnlag

Det fremgår av alkoholpolitisk handlingsplan at søknad om skjenkebevilgning i boligområder skal fremlegges for Formannskapet for endelig vedtak.

Ved vurderingen av om bevilgning bør gis, kan kommunen blant annet legge vekt på antallet salgs- og skjenkesteder, stedets karakter, beliggenhet, målgruppe, trafikk- og ordensmessige forhold, næringspolitiske hensyn og hensynet til lokalmiljøet for øvrig. Det kan også legges vekt på om bevilings søker og personer som nevnt i § 1-7b første ledd er egnet til å ha bevilgning, jf. § 1-7a.

Av § 1-7b fremgår det at bevilingshaver og personer som har vesentlig innflytelse på virksomheten, må ha utvist uklanderligandel i forhold til alkohollovgivningen og bestemmelser i annen lovgivning som har sammenheng med alkohollovens formål, samt skatte- og avgifts- og regnskapslovgivningen.

Etter alkoholloven § 4-3 kan det settes vilkår for bevilgningen i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler. Adgangen til å stille vilkår i salgs- og skjenkesaker er et alkoholpolitisk instrument som gir kommunen mulighet til å få næringen i ønsket retning.

Den ulovfestede vilkårslæren gir forvaltningen adgang til å stille tyngende vilkår for begunstigende vedtak, forutsatt at vedtaket er truffet på bakgrunn av forvaltningsskjønn. Adgangen er begrunnet i en «fra det mer til det mindre»-tankegang: Dersom forvaltningen har adgang til å avslå en søknad, må det også være tillatt å innvilge søknaden, men med visse begrensninger eller på gitte betingelser.

Det er en forutsetning at betingelsene/vilkårene for innvilgelse av skjenkebevilgning må ha saklig sammenheng med alkohollovens formål og de samfunnsmessige oppgaver alkoholloven skal ivareta, samt at betingelsene må være forholdsmessige i forhold til det godet som oppnås gjennom tillatelsen.

Kommunedirektørens vurdering

Administrasjonen har ikke mottatt opplysninger fra politiet eller skatteetaten som tilsier at personer med vesentlig innflytelse på virksomheten, ikke har utvist uklanderligandel, jf. § 1-7b første ledd.

Det kan trekkes vide rammer for hvilke hensyn kommunen kan tillegge vekt etter § 1-7a. Hensynene må imidlertid være relevante etter alkoholloven.

Hensynet til offentlig ro og orden i vid forstand er relevant. Det kan derfor legges vekt på om strøket generelt eller skjenkestedet spesielt tiltrekker seg støy, ordensmessige problemer eller kriminalitet. Kommunen kan også avslå søknaden for eksempel med den begrunnelse at skjenkestedet ligger i et boligstrøk, uten at det pekes på særskilte ordensproblemer knyttet til dette spesielle stedet, jf. rundskriv IS-2019-9002.

Under behandlingen av søknaden har kommunedirektøren innhentet uttalelse fra Miljørettet helsevern. De har følgende innspill til søknaden:

- Miljørettet helsevern vurderer at bakgården kan brukes til «intimkonserter» en gang i uken, så lenge det ikke er til sjenanse for tilstøtende naboer, jfr. vedtak fra plan- og bygg, eller overskrider støykravene i veilederen «Musikkanlegg og helse».

- Lydkravene som følger av Helsedirektoratets veileder «Musikkanlegg og helse» skal alltid følges ved arrangementer med forsterket lyd. Ved flere enn 6 arrangementsdager vil lydkravene bli skjerpet, og det settes da krav til hvordan lydnivået oppleves inne hos naboene.
- Det anbefales nabovarsling i forkant av alle arrangementer som kan gi støyplager.

Det har også blitt innhentet en uttalelse fra Sosialtjenesten. De har ingen innvendinger mot at søknaden innvilges.

På bakgrunn av det overnevnte er kommunedirektøren kommet til at søknad om skjenkebevilling bør innvilges. For å ivareta naboers interesser bør det settes vilkår som begrenser støynivået i bakgården. Kommunedirektøren slutter seg derfor til anbefalinger fra Miljørettet helsevern.

Konklusjon

Søknad om skjenkebevillingen innvilges.

Følgende vilkår settes for skjenkebevillingen:

- Skjenketiden er fra 10.00-19.00 i ukedager og fra 10.00-22.00 fredag-søndag.
- Fra mai til august kan bakgården brukes til «intimkonserter» en gang i uken, så lenge det ikke er til sjenanse for tilstøtende naboer.
- Alle konserter kan ha en maksimal varighet på to timer og avsluttes senest kl. 21.00.
- Veilederen «Musikkanlegg og helse IS-0327» fra Helsedirektoratet må følges i alle tilfeller hvor forsterket lyd brukes.
- Naboer skal varsles i forkant av alle arrangementer som kan gi støyplager.

Vedlegg

Uttalelse fra Miljørettet helsevern om skjenkebevilling hos ...

Uttalelse fra sosialtjenesten angående søknad om skjenkebevilling

Plantegning (1)

Plantegning (2)

Konseptbeskrivelse

Vedtak fra Plan- og bygg angående konserter i bakgården

PARKVESENET
Utviklingsenheten parkvesenet

Kristiansand
kommune

Dato 12. april 2023
Saksnr.: 2023004471-1
Saksbehandler Margrete Havstad
Godkjent av Aase Margrethe Hørsdal
Camilla Jarlsby
Tone Iglebæk
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Kulturutvalget
By- og stedsutviklingsutvalget
Formannskapet

Møtedato

27.04.2023
04.05.2023
10.05.2023

Bydelsfondet - statusrapportering 2022

Forslag til vedtak

[Statusrapporteringen for bydelsfondet tas til orientering.](#)

Sammendrag

Bydelsfondet består av driftsmidler og investeringsmidler.

Driftsmidlene er årlig på 2,5 mill. kr og utbetales etter søknad. I 2022 ble det utbetalt 2 997 774 kr av bydelsfondets driftsmidler. (Årets ramme på 2,5 mill. i tillegg til rest fra 2021 på 495 799).

Velforeninger og borettslag står bak om lag 57 % av søknadene. Gjennomsnittlig utbetaling er på rundt 40 000 kr. 83 % av bydelsfondets driftsmidler ble i 2022 tildelt fysiske tiltak, mens 17 % ble tildelt aktiviteter og arrangementer.

Investeringsmidlene er også årlig på 2,5 mill. kr. Disse midlene har søknadsfrist 01.10. Kommunen mottok 10 søknader om investeringsprosjekter for 4 144 493kr i 2022. Av disse har 3 av prosjektene fått driftsmidler, 3 prosjekter kan av ulike grunner ikke prioriteres, mens de resterende 4 ønsker administrasjonen å realisere i løpet av 2023-2024.

Vedlegg:

Bydelsfondet - statusrapportering 2022_1
Driftsmidler Oversikt over søknader og tildeling
Investeringsmidler Oversikt over søknader og vurdering

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Bydelsfondet er en todelt søknadsordning som består av driftsmidler og investeringsmidler. Driftsmidlene tildeles fortløpende etter hvert som søknader kommer inn, og brukes til gjennomføring av aktiviteter/arrangementer og til fysiske tiltak.

Investeringsmidlene har søknadsfrist 01.10. Disse midlene utbetales ikke, men brukes av kommunen i samarbeid med søker til etablering av fysiske tiltak på kommunal eiendom. I tråd med retningslinjene for bydelsfondet, administreres bydelsfondet av Parkvesenet i nært samarbeid med Innbyggerdialog.

Ifølge retningslinjene skal det årlig legges fram for politikerne hvordan bydelsfondet er brukt. Denne rapporteringen omhandler tildeling av driftsmidler i 2022. I tillegg informeres det om hvilke investeringsprosjekter som planlegges gjennomført i 2023-2024.

Driftsmidler 2022

I løpet av 2022 kom det inn 93 søknader om driftsmidler.

For å få et bilde av den geografiske fordelingen av tilskuddene har administrasjonen i denne sammenheng delt kommunen i tre:

- Nordvest: Områdene nord og vest for Kvadraturen (Vågsbygd, Grim, Mosby, Søgne, Songdalen)
- Sentrum: Kvadraturen og Eg
- Øst: Områdene øst for Otra

Informasjon om søknader og tildelinger:

Total søknadssum: 4 374 704 kr. Utbetalt: 2 997 774 kr.

- Utbetaling til fysiske tiltak: 2 487 330 kr (83 % av utbetalt beløp)
- Utbetaling til aktiviteter og arrangementer: 506 044 kr (17 % av utbetalt beløp)
- Gjennomsnittlig utbetalingsbeløp: ca 40 000 kr

Antall søknader fra velforeninger og borettslag: 53. Antall søknader fra velforeninger innvilget: 42. Tildelt sum til disse: 1 621 574 kr

Antall søknader fra andre (idrettslag mm.): 40. Antall søknader fra andre innvilget: 32. Tildelt sum til disse: 1 371 800 kr.

Utbetaling nordvest: 1 742 083 kr (58 % av utbetalt beløp)

Utbetaling sentrum: 195 000 kr (9 % av utbetalt beløp)

Utbetaling øst: 1 056 291 (32 % av utbetalt beløp)

(Utbetalt til annonsering 4400,-)

19 søknader er avslått. Bakgrunnen for avslagene er i hovedsak at søknadene er utenfor formålet for bydelsfondet, eller at det er gitt midler til samme område i 2021.

Ved tildeling av driftsmidler til fysiske tiltak så skiller man på om tiltaket skal realiseres på kommunal eller privat grunn. På kommunal grunn kan velforeninger og andre maksimalt motta 100 000 kr uten å måtte følge reglene for offentlige anskaffelser. Ved tildeling av beløp over 100 000 kr så må søker innhente priser fra minst 3 leverandører. I praksis har derfor denne beløpsgrensen blitt innarbeidet ved tildelinger til tiltak på kommunal grunn. Ved søknad om driftsmidlene på over 100 000 på kommunal grunn, kan disse henvises til/anbefales å søke om investeringsmidler i stedet. Dette for å sikre riktig anskaffelsesmåte og en grundig gjennomgang av prosjektet.

Hvis tiltaket realiseres på privat grunn, med nødvendig adgang for allmennheten, så gjelder ikke grensen på 100 000 kr.

Eksempler på hva driftsmidlene er brukt til:

1.

Tinnheia Vel: Kombinert mini-julemarked og tenning av julegran på Tinnheia Torv. Tilskudd: 6 083kr.

2.

Torvefjorden Velforening: Forbedre møteplassen med en støpt platting for benker og griller. Tilskudd: 100 000kr.

3.

Veslefrikkveien Velforening: Nytt lekeapparat. Tilskudd: 100 000kr.

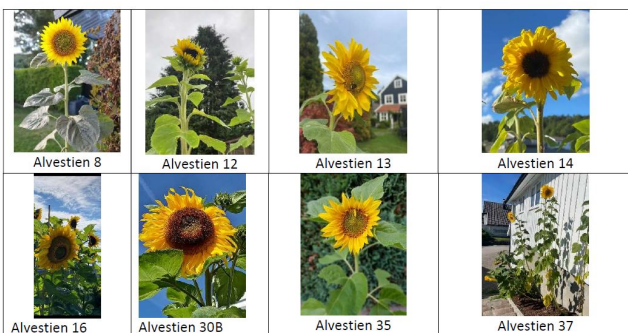
4.

©: Harald, Sorbye 2022
Wedderheia Velforening: Vedderheiakonserten 29/8 2023 med gratis barneaktiviteter, grillmat og konsert. Tilskudd: 10 000kr.

5.

SOLSIKKEBLOMSTRING: Velforeningen har delt ut solsikkefrø til alle husstandene i gata og oppfordret til solsikkeblomstring. Her kan dere se noen av solsikkene fra gata vår.

Alvestien Velforening: Forfriskning til vårdugnad, solsikkeblomstring-konkurranse og grillfest. Tilskudd: 4000kr.

6.

Kristiansand Ishockeyklubb: 2 is-skraper til bruk på Stampa. Tilskudd: 10 000kr.

Investeringsmidler 2021

Det er to investeringsøknader fra 2021 som ble realisert i 2022:

- Dalsveien Velforening søkte om midler til et nytt friluftstoalett på Helteneset, et mye brukt turmål for Justvik skole og Justvikområde.
- Vågsbygd Velforening søkte om midler til å oppgradere atkomsten til fotballbanen mellom Kartheia og Svaleveien.

Friluftstoalett på Helteneset og utbedra turvei til fotballbane mellom Kartheia og Svaleveien. Begge er små prosjekter realisert i 2022 med investeringsmidler.

Investeringsmidler 2022

Innen søknadsfristen 01.10, var det kommet inn 10 søknader om investeringsprosjekter. 3 av søknadene var mindre prosjekter som ble tildelt midler fra bydelsfondets driftsmidler. Av de resterende 7 har 3 fått avslag, mens 4 av søknadene har fått foreløpig svar om at de kan realiseres helt eller delvis.

Total søknadssum er på de 4 prosjektene som skal realiseres er 2 155 000 kr.

Det er besluttet at følgende prosjekter realiseres:

Søker og prosjekt	Omsøkt sum
Bråvann Velforening (Oppgradere/repasere eksisterende ballbinge)	555 000
Randesund Bydelsråd (Etablere badeplass med landfast brygge i Sukkevann)	300 000
Svarttjønnheia Velforening (Aktivitetspark og møteplass)	1 100 000
Dvergsnes felt B Velforening (Lys på kvartalslekeplass)	200 000
SUM	2 155 000

I søknadene om investeringsmidler er ikke tiltakene prosjektert og kostnadsberegnet i detalj. Før disse prosjektene gjennomføres må kostnader kvalitetssikres. Tilbud på gjennomføring av investeringsprosjektene må innhentes i tråd med reglene om offentlige anskaffelser før de igangsettes.

3 av søknadene om investeringsmidler er avslått. Årsakene til dette er enten at omsøkt tiltak er på areal med uavklart bruk eller at Parkvesenet ikke kan anbefale/prioritere tiltaket.

Erfaringer med bydelsfondet

Driftsmidler

Administrasjonen opplever at bydelsfondet som tilskuddsordning er godt kjent. Vi erfarer også at de som søker om driftsmidler synes dette er en enkel og rask måte å skaffe finansiering på. Som regel går det bare et par uker fra søknad om driftsmidler er mottatt til søker får svar og eventuell utbetaling.

Alle søknader om driftsmidler legges fram for Innbyggerdialog fulgt av Parkvesenets vurdering. Dette har vist seg å være en effektiv måte å håndtere søknadene på, og man sikrer med dette at også Innbyggerdialog får kjennskap til hva som gjennomføres av tiltak og arrangementer. Dette er viktig i og med at Innbyggerdialog har en sentral rolle i formannskapetets dialogmøter.

Flere velforeninger benytter muligheten til å søke om tilskudd til flere prosjekt eller at de søker om midler hvert år. Det er ønskelig at bydelsfondets driftsmidler skal fordeles til mange ulike prosjekter og arrangementer i hele kommunen. Velforeninger eller lag/foreninger som har fått midler tidligere, kan derfor få avslag.

Vi har også sett tendens til at det kommer inn søknader på midler fra bydelsfondet til tiltak som overlapper det andre kommunens søknadsordninger er ment for. Disse søknadene får også avslag med henvisning til hvilken annen søknadsordninger som de kan søke på.

Håndteringen av bydelsfondets driftsmidler er arbeidskrevende. Det går med mye tid for Parkvesenets saksbehandlere til fortløpende håndtering av søknader (drøfting, tildeling, avslag og utbetalinger) samt til å svare på spørsmål fra søkere og veilede omkring søknadsprosessen.

Der midler blir tildelt til oppgradering av lekeplasser, må også Parkvesenets lekeplasskontrollør på befaring for å sjekke at tiltaket er trygt og riktig utført.

Investeringsmidler

Når det gjelder bydelsfondets investeringsmidler, så går disse i sin helhet til fysiske tiltak på kommunal eiendom. Parkvesenets kompetanse på slike prosjekter er avgjørende for best mulig detaljprosjektering og realisering av disse. Også disse søknadene forankres hos Innbyggerdialog før endelig beslutning om realisering.

Etter utvelgelse av hvilke Investeringsprosjekter som skal realiseres, har Parkvesenet ansvar for detaljprosjektering, kostnadsberegning og byggeledelse. Dette er tidkrevende oppgaver som må løses av flere av Parkvesenets ansatte.

Det har foreløpig ikke vært anledning til å realisere investeringsprosjektene for 2022, men arbeidet vil starte opp denne våren.

Kristiansand
kommune

ORGANISASJON
Politisk sekretariat

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023004471
Saksbehandler Margrete Havstad

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kulturutvalget	27.04.2023	19/23
2 By- og stedsutviklingsutvalget	04.05.2023	89/23
3 Formannskapet	10.05.2023	60/23

BYDELSEFONDET - STATUSRAPPORTERING 2022

KULTURUTVALGET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 27.04.2023 SAK 19/23

Kulturutvalgets innstilling:

Statusrapporteringen for bydelsfondet tas til orientering.
(Enst.)

27.04.2023

BY- OG STEDSUTVIKLING
By- og stedsutvikling utbyggingsstab

Kristiansand
kommune

Dato 17. april 2023
Saksnr.: 2021017142-9
Saksbehandler Paal Marquardt Kristensen
Godkjent av Harald Eiolf Karlsen
Tone Iglebæk
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Nærings- og eierskapsutvalget
Formannskapet

Møtedato

02.05.2023
10.05.2023

Songdalsveien 224 mfl - vedtak av utbyggingsavtale

Forslag til vedtak

1. Forslag til utbyggingsavtale Songdalsveien 224 mfl vedtas.
2. Kommunen ved ingeniørvesenet skal stå for drift av kommunalteknisk infrastruktur. Driftskostnadene er anslått til 15.000 kr (2023-kroner). Økte kostnader søkes innarbeidet i driftsbudsjett etter overtakelse.
3. Kommunen ved parkvesenet står for drift og forvaltning av lekeplasser, grøntstruktur mv. Driftskostnadene er anslått til 5.000 kr (2023-kroner). Økte kostnader søkes innarbeidet i driftsbudsjett etter overtakelse.

Sammendrag

Reguleringsplan for området ble vedtatt av Bystyret 22.03.23. Det er innledet drøftelser med Blomsterkroken boligfelt AS, org. nr. NO 927 847 760 MVA v/Tom Børre Simonsen (heretter utbygger) for å inngå utbyggingsavtale for området. Det er tatt utgangspunkt i vedtatt reguleringsplan og gjeldende utbyggingspolitikk.

I forslag til utbyggingsavtale gjøres utbygger ansvarlig for planlegging og gjennomføring av utbygging i henhold til vedtatte planer. Standard politikk er fulgt ved drøftelse av forslag til utbyggingsavtale.

Partene har drøftet en avtale ut fra lovens krav/forutsetninger blant annet i forhold til forholdsmessighet. Utbyggingens omfang er slik at kommunen ikke er forpliktet til gi noe forholdsmessige bidrag i forbindelse med utbyggingen. Kommunen påtar seg framtidig drift av offentlig veg, vann og avløp.

Forslag til utbyggingsavtale har vært ute på høring. Det er ikke kommet inn merknader.

Vedlegg:

Utbyggingsavtale Songdalsveien 224-228 Blomsterkroken - høringsutgave

Saksutredning

Reguleringsplanen

Reguleringsplan for området ble vedtatt av Bystyret 22.03.23. Reguleringsplanen legger til rette for 5 tomannsboliger.

Utbyggingsavtalen

Utbyggingsavtalen omfatter reguleringsplanområdet.

Forhandlingene om utbyggingsavtale ble innledet 15.04.21. På bakgrunn av kommunens vedtatte utbyggingspolitikk er det fremforhandlet et omforent forslag til utbyggingsavtale mellom kommunen og utbygger Blomsterkroken boligfelt AS, org. nr. NO 927 847 760 MVA v/ Tom Børre Simonsen (heretter utbygger). Utbyggingsavtalen opphører senest 5 år etter underskrevet dato.

Utbyggingspolitikk

Kommunens vedtatte utbyggingspolitikk er lagt til grunn for de drøftelser og den avtalen som er inngått.

Utbygger er gjort kjent med sin forpliktelse til å sikre seg rettigheter til de arealer som skal bygges ut eller er nødvendig for utbyggingen. Utbygger har ved underskrift på utbyggingsavtalen bekreftet at slike avtaler foreligger.

Utbyggingspolitikken legger til grunn at utbygger er ansvarlig for at arealer innenfor angitt planområde/utbyggingsområde skal planlegges og opparbeides av utbygger.

Utbyggingsøkonomi – forholdsmessighet – bidrag

I henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser har partene vurdert krav til forholdsmessighet i prosjektet.

Økonomiske bidrag

Utgangspunktet er kommunens vedtatt budsjett og forutsetninger. Utbygger er gjennom forhandlingene gjort kjent med forutsetningene i kommunens budsjetter.

Utbyggingens omfang er slik at kommunen ikke er forpliktet til å gi noe forholdsmessige bidrag i forbindelse med utbyggingen.

Økonomiske driftskonskvenser for kommunen

Kommunen påtar seg framtidig drift av offentlig veg, vann og avløp. For sandlekeklassen er den årlig driftskostnad på kr. 5.000 for forvaltning og forsikring. Kostnaden som gjelder veg, vann og avløp er kr. 15.000.

Rekkefølgekrav – økonomisk ansvar

De krav som er stilt er knyttet til selve utbyggingsprosjektet og er forutsetning for utbyggingen. Utbygger er gjort kjent med rekkefølgekravene og er ansvarlig for at de gjennomføres.

Det er i forslag til avtale satt frister for opparbeidelse av grøntområder og tekniske anlegg i tilknytning til utbyggingsområdet.

I henhold til standard politikk er det forutsatt bankgarantistillelse for opparbeidelse av anleggene nevnt ovenfor. Slik garanti skal foreligge før det kan gis igangsettingstillatelse til utbyggingen

Overføring av areal

Utbygger er orientert om hvilke typer arealer som etter utbyggingen skal overføres hefte- og vederlagsfritt til kommunen. Overtakelsesavtale med kart vil avklare hvilke arealer dette er,

og hvilke av disse arealene kommunen skal stå for framtidig drift og vedlikehold av. Det er utarbeide et foreløpig overtakelseskart i henhold til gjeldende reguleringsplan.

Klima- og miljøkonsekvenser

Klima- og miljøkonsekvensene ble vurdert ved vedtaket av planen, i saksframlegget fra vedtaket av planen i bystyret står det følgende:

Utbyggingen er begrenset siden planforslaget hjemler kun fem tomannsboliger. Det går tapt et jomfruelig areal, men tatt i betraktning lokalisering i nærhet av omkringliggende bebyggelse og god tilknytning til offentlig teknisk infrastruktur mener vi dette er akseptabelt. Planforslaget innebærer at 2,8 dekar fulldyrka jord blir omdisponert. Plan og bygg er i utgangspunktet kritisk til at man omdisponerer dyrka mark og avviker fra kommuneplanen, men planprosessen er avklart gjennom prinsippavklaringer i by- og stedsutviklingsutvalget. Det er ingen bebyggelse på tomtene som kan gjenbrukes. Ny bebyggelse skal oppføres med konstruksjon i tre, og det skal være klar overvekt av trematerialer i fasadene. Dette er et miljømessig og fremtidsrettet grep. Siden det kun bygges 5 tomannsboliger, vil økt trafikk ha liten betydning for klimakonsekvenser eller utslippsøkning. Nærmeste bussholdeplass er rett utenfor planområdet. Plan og bygg mener at planen gir generelt små klima- og miljøkonsekvenser.

Høring av avtalen

Avtaleforslaget har vært til offentlig ettersyn i perioden 17.03 – 17.04.

Det er ikke kommet inn merknader til avtaleforslaget.

Konklusjon

På bakgrunn av slik det er beskrevet i saken vil Kommunedirektøren anbefale at forslag til utbyggingsavtale vedtas.

Kristiansand
kommune

ORGANISASJON
Politisk sekretariat

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2021017142
Saksbehandler Paal Marquardt Kristensen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
2 Nærings- og eierskapsutvalget	02.05.2023	18/23
3 Formannskapet	10.05.2023	62/23

SONGDALSVEIEN 224 MFL - VEDTAK AV UTBYGGINGSAVTALE

NÆRINGS- OG EIERSKAPSUTVALGET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 02.05.2023 SAK 18/23

Nærings- og eierskapsutvalgets innstilling:

1. Forslag til utbyggingsavtale Songdalsveien 224 mfl vedtas.
  2. Kommunen ved ingeniørvesenet skal stå for drift av kommunalteknisk infrastruktur. Driftskostnadene er anslått til 15.000 kr (2023-kroner). Økte kostnader søkes innarbeidet i driftsbudsjett etter overtakelse.
  3. Kommunen ved parkvesenet står for drift og forvaltning av lekeplasser, grøntstruktur mv. Driftskostnadene er anslått til 5.000 kr (2023-kroner). Økte kostnader søkes innarbeidet i driftsbudsjett etter overtakelse.
- (6/1)

Voteringer:

Kommunedirektørens innstilling ble vedtatt med 6 mot 1 stemme (SV).

02.05.2023

SAMHANDLING OG INNOVASJON

Strategi

Kristiansand
kommune

Dato 15. mars 2023
Saksnr.: 2023006857-2
Saksbehandler Anne Aunevik
Godkjent av Kjell Alfred Kristiansen
Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
10.05.2023

Kristiansand kommunes høringsinnspill til endring i inndelingsloven

Forslag til vedtak

1. Kristiansand kommune støtter ikke Kommunal- og distriktsdepartementets forslag til endring av Inndelingslova § 10 om innbyggerhøring
2. Formannskapet godkjenner at kommunedirektørens forslag til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune om forslag om endring i inndelingslova legges inn i høringsportalen i regjeringen.no
3. Formannskapet gir tilslutning til at kommunedirektørens juridiske vurderinger sendes med som vedlegg til høringsuttalelsen

Sammendrag

Kommunal- og distriktsdepartementet foreslår å endre inndelingslova ved å gi departementet en klar hjemmel til å gjennomføre innbyggerhøringer, inkludert folkeavstemninger. Dette skal bare gjelde når departementet tar initiativ til å utrede en grenseendring. I dagens inndelingslov er det kommunen som skal beslutte og også gjennomføre innbyggerhøringer. Høringsfrist er 3. juni 2023.

Kommunedirektøren har i saksframlegget vist til hvordan forslaget har bakgrunn i den pågående og uavklarte delingsaken i Kristiansand. Deretter er de juridiske og prinsipielle sidene av forslaget drøftet med vekt på hva Grunnloven sier om lokalt selvstyre.

Kommunedirektøren foreslår i sakens pkt. 3 en høringsuttalelse fra Kristiansand i 6 punkter, med gjennomgående vektlegging av de store prinsipielle utfordringene med en lovendring som griper inn i kommunens selvstyre og lokalt demokrati. Kommunedirektøren anbefaler at de juridiske vurderingene i sakens pkt. 4 følger høringsuttalelsen som vedlegg.

Vedlegg:
Høringsutkast fra KDD om endring i Inndelingslova

Saksframlegg

1. Bakgrunn for saken – høringsnotat om lovendring fra KDD

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) sendte 3. mars 2023 ut et høringsforslag om endringer i «Lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser» (inndelingslova). Departementet foreslår å ta inn et nytt annet ledd i lovens §10. Forslaget handler om at når departementet tar initiativ til å utrede spørsmål om grenseendring, kan departementet selv innhente innbyggernes synspunkter på forslag til grenseendring. Høringsfristen er den 3. juni 2023.

KDD viser til at formålet med lovforslaget er å få en klar hjemmel for departementet til å høre innbyggere som ledd i saksforberedelsen av en sak om grenseendring. I dag er dette ikke regulert i inndelingslova. KDD påpeker at det har vært omdiskutert om departementet trenger en slik hjemmel for å gjennomføre innbyggerhøring, eller om staten allerede har en slik kompetanse. For å unngå tvil om dette, foreslår KDD en generell hjemmel for departementet til å gjennomføre innbyggerhøringer i saker der departementet tar initiativ til å utrede en grenseendring. I tillegg sier KDD at den foreslåtte bestemmelsen vil gi bedre sammenheng i regelverket og samsvare med departementets overordnede ansvar for utredningen i en enkelt sak. KDD foreslår en hjemmel for departementet til å kunne gi forskrift om gjennomføringen av den enkelte innbyggerhøringen.

Forslaget er ment å gi et verktøy til staten i saker om grenseendring etter inndelingslova, med mål om å opplyse saken så godt som mulig når departementet tar initiativ til å utrede en grenseendring. Det vises til plikten til å sørge for at en sak skal være så godt opplyst som mulig, jfr. forvaltningsloven § 17. Departementet mener at forslaget ikke medfører at kommunen fratras adgang til selv å gjennomføre innbyggerhøringer i slike saker, og departementet viser også til at forslaget ikke gir departementet hjemmel til å pålegge en kommune å gjennomføre innbyggerhøring i en grenseendringssak.

Den foreslåtte bestemmelsen gjelder kun for saker etter inndelingslova, og kun der departementet på eget initiativ utreder en sak om grenseendring. Bestemmelsen gir ikke staten noen eksplisitt hjemmel til å avholde lokale rådgivende folkeavstemninger eller andre former for innbyggerhøring om andre spørsmål enn i saker om grenseendring etter inndelingslova.

2. Delingssaken i Kristiansand som utløsende årsak

I høringsnotatet sier KDD ikke noen bakgrunn for hvorfor forslaget kommer på nåværende tidspunkt, om det er noen generelle utløsende årsaker. Men i pressemelding 3. mars 2023 viser statsråden til den pågående og uavklarte kommunedelingsaken i Kristiansand:

«Spørsmålet om høyring av innbyggjarane har blitt aktualisert gjennom den igangsette utgreiinga av deling av Kristiansand kommune. Regjeringa har ynskt eit samarbeid med Kristiansand kommune om høyring av innbyggjarane, noko fleirtalet i bystyret har slått fast at dei ikkje ynskjer. Regjeringa har understreka at ein aksepterer dette, og har derfor vurdert korleis høyring av innbyggjarane i Søgne og Songdalen kan gjerast.

«Regjeringa er opptatt av at folk i Søgne og Songdalen skal bli høyrte. Regjeringa legg opp til at departementet med ein slik lovheimel gjennomfører ei digital folkerøysting blant innbyggjarane i tidlegare Søgne og Songdalen kommunar. Dersom over halvparten stemmer for deling i høvesvis Søgne og Songdalen, vil regjeringa lytte til det, seier Gjelsvik. Ved fleirtal for deling i Søgne og/eller Songdalen, vil endeleg vedtak om deling kunne gjerast første halvår 2024.»¹

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/foreslar-lovendring-for-a-hoyre-innbyggjarane/id2965249/>

Bakgrunnen for lovendringen er dermed Kristiansand bystyre ved to anledningen har vedtatt å ikke jobbe videre med kommunedeling, og derfor heller ikke har sett det hensiktsmessig å gjennomføre en innbyggerhøring.

Første gang var da Kristiansand kommune den 12. november 2021 mottok brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om «Informasjon til tvangssammenslåtte kommuner om prosess og tidsplan for mulig deling». Brevet ble sendt de 10 tvangssammenslåtte kommunene. Kristiansand bystyre tok da opp saken til vurdering, og vedtok i møte den 1. desember 2021 at Kristiansand kommune ikke ønsket å igangsette en prosess for en mulig deling av kommunen.

Regjeringen valgte likevel å overprøve bystyrets vedtak. Den 7. juni 2022 publiserte regjeringen at den ville benytte sin initiativrett etter inndelingsloven til å utrede deling av Kristiansand kommune til to eller tre nye kommuner. Beslutningen kom som følge av at interessegrupper fra tidligere Søgne og Songdalen kommuner hadde fremmet innbyggerinitiativ overfor departementet om at Søgne og Songdalen igjen skal bli egne kommuner.

I brev av 17. juni 2022 ga departementet Statsforvalteren i Agder i oppdrag å gjennomføre utredning om mulig deling av Kristiansand kommune til to eller tre nye kommuner. Statsforvalteren i Agder ferdigstilte kunnskapsgrunnlaget den 18. januar 2023. Statsforvalter oppsummerer som følger i utredningen:

«En deling av Kristiansand med avvikling av dagens kommune og opprettelse av to eller tre nye kommuner vil være et meget stort, komplekst og kostbart prosjekt. En ny omstilling i denne størrelsen så snart etter sammenslåingen, med koronapandemien og den belastningen og slitasjen denne førte med seg, vil være svært krevende for organisasjonen og de ansatte. Det er risiko for at kommunens kritiske tjenesteleveranser blir berørt».

På bakgrunn av Statsforvalters kunnskapsgrunnlag vedtok Kristiansand bystyre den 15. februar 2023 igjen å avslutte prosessen om mulig deling. Nå som departementet foreslår å endre inndelingsloven, er det uavklart hva som skjer videre og når det kan bli en avklaring.

3. Forslag til høringuttalelse

Forslag til høringuttalelse skal sendes inn via regjeringens høringsside². Forslag til høringuttalelse fra Kristiansand kommune er gruppert i følgende punkter:

1. Lovendring kan ikke brukes for å overprøve en kommune når staten er uenig
2. Lokalt selvstyre må opprettholdes som prinsipp
3. KDD må være tydelig på at folkeavstemminger fortsatt er rådgivende
4. Kommunen selv må bestemme hvem som skal høres
5. Alle konsekvenser av høringsprosess og mulig deling må tas med i vurderingen
6. En eventuell lovendring kan ikke få virkning for den pågående prosessen i Kristiansand kommune.
7. Lovforslaget vil få negative konsekvenser for tillit og lokalpolitisk engasjement og bør derfor trekkes

Under hvert punkt er det skrevet en forklarende tekst.

3.1. Lovendring kan ikke brukes for å overprøve en kommune når staten er uenig

Kristiansand kommune oppfatter at lovforslaget kommer nå fordi Kristiansand bystyre ved to anledningen har vedtatt å ikke jobbe videre med kommunedeling, og derfor heller ikke har sett det hensiktsmessig å gjennomføre en innbyggerhøring. Statsråden og KDD

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-endringer-i-inndelingslova/id2965244/?expand=horingssvar&lastvisited=undefined>

har vært tydelige på at de ikke er enige med Kristiansand bystyre. Dermed bruker departementet lovendringen til å gripe inn i Kristiansand bystyres avgjørelse.

Departementet har kun foreslått en generell hjemmel i grenseendringssaker til å høre innbyggerne, som ledd i en saksforberedelse. Å høre innbyggere er ikke i seg selv nødvendigvis problematisk. Det problematiske kan være måten og bakgrunnen for at man hører innbyggerne, for eksempel om det gjøres som følge av at et kommunestyrevedtak ikke har det innholdet som departementet hadde håpet, slik vi opplever i egen kommune nå.

Kristiansand kommune mener det er en uheldig bruk av lovgivningsmyndighet å innføre en ny og generell saksbehandlingsregel som reelt sett synes å være knyttet til én spesiell lokal inndelingssak, den som gjelder vår egen kommune. Regjeringen har selv bekreftet at eventuell deling av Kristiansand kommune etter statlig organisert folkeavstemning i deler av kommunen vil være et unikt tilfelle i denne stortingsperioden.

Kristiansand kommune mener det er svært uheldig at en enkeltsak skal kunne endre et sentralt prinsipp for styring av norske kommuner.

3.2. Lokalt selvstyre må opprettholdes som prinsipp

KDD foreslår en hjemmel for departementet til å gjennomføre innbyggerhøringer, herunder folkeavstemning, i saker etter inndelingslova når departementet tar initiativ til å utrede en grenseendring.

I høringsnotatet har departementet ikke vist til eller drøftet hva Grunnloven og Det Europeiske charteret sier om lokalt selvstyre. Dette framstår som en alvorlig mangel i departementets forslag til lovendring, og det bør derfor gjøres en grundig juridisk vurdering av Justisdepartementets lovavdeling før lovforslaget eventuelt fremmes.

Kristiansand kommune mener at lovforslaget undergraver det kommunale selvstyret som er nedfelt i Grunnloven § 49 andre avsnitt, første setning og det Europeiske charter om lokalt selvstyre. Lovforslaget vil også undergrave kommunelovens formålsbestemmelse; § 1-1 og kommunelovens kap. 2 om det kommunale og fylkeskommunale selvstyret. Kommuneloven er som kjent en forholdsvis ny lov som ble vedtatt i Stortinget i 2018, etter flere års grundig lovgivningsprosess.

Departementet begrunnelse for forslaget er at det vil gi en bedre sammenheng i regelverket og at det samsvarer godt med at inndelingslova gir departementet det overordnede ansvaret for utredningen i den enkelte grenseendringssak. I forarbeidene til inndelingslova (fra 2001) ble disse problemstillingene vurdert annerledes. Høringsnotatet gir ingen tydelig beskrivelse av hva som har endret seg siden loven ble vedtatt, eller hva som begrunner et annet standpunkt enn den gang.

Kristiansand kommune er uenig i at lovforslaget innebærer at bestemmelsen vil gi bedre sammenheng i regelverket og samsvare med departementets overordnede ansvar for utredningen i en enkelt sak, slik det er vist til i høringsbrevet. Kristiansand kommune mener tvert imot at forslaget ikke har sammenheng med inndelingslovens øvrige bestemmelser, herunder lovens formålsbestemmelse. Inndelingsloven bygger på prinsippet om at det er de lokalt folkevalgte som tar beslutninger på vegne av innbyggerne (representativt demokrati).

Kristiansand kommune mener det er viktig at de opprinnelige vurderingene fra forarbeidene til inndelingsloven opprettholdes. Blant annet uttalte departementet i Ot.prp.nr.41 (2000-2001) s. 36 at:

«Departementet vurderte som nemnt om eit statleg organ burde få heimel til å påleggje kommunane å høyre innbyggjarane, eller alternativt at det statlege organet får heimel til sjølv å halde slik høyring, jf omtalen i kapittel 3 om ordningane i Danmark og Sverige. Slike føresegner ville kunne fungere som eit

«ris bak spegelen». Men departementet såg også fleire ulemper med slike pålegg eller tiltak frå staten, og peika på at kommunane som oftast sjølv er dei beste til å vurdere om det trengst ei høyring. Departementet meiner generelt at det skal sterke omsyn til før det blir gitt ein statleg påleggsheimel. Å gi staten høve til å påleggje kommunane å halde innbyggjarhøyring, vil vere lite i samsvar med prinsippet om lokalt folkestyre.»

Her er beskriver departementet en tilsvarende statlig hjemmel om innbyggerhøring som «ris bak speilet». Det vil si at de ved lovforslaget vurderte dette som en form skjult trussel. I tillegg uttalte departementet at de så flere ulemper med et slikt tiltak fra statens side. Departementet konkluderte da også med at det er kommunene selv som oftest er de beste til å vurdere om det trengs en innbyggerhøring.

Kristiansand kommune mener at departementets opprinnelige vurdering om at dette er et inngripende tiltak, er svært vesentlig. Dette er et avgjørende grunnlag for ikke å innføre lovendringen. Dagens hovedregel sier at kommunene *bør* innhente innbyggernes synspunkter, noe som gir kommunestyret plikt til å foreta en lokal vurdering av høringsspørsmålet. Inndelingslova pålegger ikke kommunen å begrunne avgjørelser om å ikke gjennomføre innbyggerhøringer, og lovens intensjon er at det er opp til kommunestyret å avgjøre om egne innbyggere skal høres.

Departementets lovforslag innebærer etter kommunens syn en tilsidesettelse av demokratihensyn, slik vi har vært vant med, til fordel for en mindre gruppe innbyggere som ikke støtter bystyrets syn i en konkret sak. Dette kan åpne for at aksjonsgrupper kan alliere seg med stortingspolitikere og undergrave lokale folkevalgtes myndighet og tillit. Dette er en utvikling som svekker det representative demokratiet.

Lovforslaget innebærer en unødvendig begrensning av det kommunale selvstyret, slik selvstyret har vært anerkjent og forstått av lokale og nasjonale myndigheter. Selv om forslaget er avgrenset til verktøy til staten i saker om grenseendring etter inndelingslova §10, kan det skape stor usikkerhet for det kommunale selvstyret også på andre felt.

3.3. KDD må være tydelig på at folkeavstemninger fortsatt er rådgivende

Høringsnotatet inneholder ikke forslag om å endre på kommunelovens § 12-2 som hjemler kommunenes rett til å gjennomføre folkeavstemning:

«Kommunestyret eller fylkestinget kan selv bestemme at det skal holdes rådgivende folkeavstemninger om forslag som gjelder henholdsvis kommunens eller fylkeskommunens virksomhet.»

Kommuneloven § 12-2 er en videreføring av § 39 b i den tidligere kommuneloven av 1992 (lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner). Paragraf 39 b ble inntatt i kommuneloven 1992 i 2009, og var ment som en kodifisering av retten kommunene allerede hadde til å gjennomføre rådgivende lokale folkeavstemninger.

Departementet sa følgende om innbyggerhøringenes status i forarbeidene til inndelingsloven:

«Departementet vil ikkje gå inn for at resultatet skal vere bindande for kommunestyret, og finn det heller ikkje formålstjenleg å innføre detaljerte reglar om kva vekt høyringa skal ha i høve til andre moment. I så fall ville ein ta frå kommunestyret retten til å he ei eiga oppfatning om saka. Det må vere opp til kommunestyret (eller det organet som er delegert slik myndigheit) å avgjere kva fråsegn kommunen skal kome med i den aktuelle saka.³»

Departementet har gitt ut en veileder om lokale rådgivende folkeavstemninger. Veilederen skal bidra til at kommuner som avholder folkeavstemninger kan gjøre dette på en måte som gir tillit til både prosess og resultat, men forplikter ikke kommuner til å gjennomføre folkeavstemning på en bestemt måte. Det

³ Ot.prp. nr. 41 (2000-2001) pkt. 5.4.5

oppfordres til at det så langt som mulig tas utgangspunkt i valglovens bestemmelser for valggjennomføring også ved gjennomføring av lokale rådgivende folkeavstemninger.

Europarådets kommisjon for demokrati gjennom lovgivning (Veneziakommisjonen) har utarbeidet en «Code of good practice on referendums». Dette er et sett med retningslinjer som viser hvordan folkeavstemninger bør gjennomføres for å ivareta grunnleggende demokratiske normer på linje med ordinære valg. Disse retningslinjene danner også grunnlag for mange av anbefalingene i veilederen om lokale rådgivende folkeavstemninger.

Kommunestyret og fylkestinget kan ikke fraskrive seg sitt rettslige ansvar for de beslutninger som tas, se Ot.prp. nr. 32 (2008–2009) side 43 og NOU 2016:4 side 408. Det er opp til de folkevalgte hvorvidt man ønsker å følge det rådet som innbyggerne gir. Det innebærer at kommuner og fylkeskommuner ikke kan vedta å gjennomføre «bindende» folkeavstemninger.

Samtidig har statsråden med jevne mellomrom uttalt offentlig at for Kristiansands del vil regjeringen lytte til Søgne og Songdalens innbyggere dersom over halvparten stemmer for deling. Kristiansand kommune ber derfor om at staten mye tydeligere enn fram til nå kommuniserer at folkeavstemninger er rådgivende ihht vedtatt lovverk.

3.4. Kommunen selv bør bestemme hvem som skal høres

I høringsnotatet legges opp til at det er opp til departementet selv å bestemme om innbyggere i hele kommunen skal høres - eller kun innbyggere i enkelte deler av kommunen.

I Ot.prp. nr. 41 (2000-2001) uttalte derimot departementet den gang følgende om hvem som skal høres:

«Kven skal høyrast? Når det gjelde kven som skal få delta i ei eventuell høyring, kan det vere eit utgangspunkt at berre dei som har tilknytning til det aktuelle området, til dømes ved at dei bur der, skal få delta. Av og til kan det vere vanskeleg å avgrense kva som er «det aktuelle området». Ei sak som geografisk berre vedkjem ein liten del av kommunen, kan få ringverknader langt utanfor området saka direkte gjeld. [ ]

Kommunestyret sjølv vil vere nærmast til å vurdere kva som er den mest formålstenlege avgrensinga av virkeområde for høyringa. I denne vurderinga bør kommunane likevel tenke nøye igjennom dei ulike alternativa, sett opp mot art og omfang av saka.»

I en sak om deling av dagens kommune, vil alle kommunens innbyggere «ha tilknytning til det aktuelle området», blant annet fordi en deling vil innebære at det vil måtte etableres helt nye kommuner. De økonomiske konsekvensene av en deling med videre vil få betydning for alle innbyggere i dagens kommune, det gjelder også konsekvenser for tjenestenes kvalitet og kommunens mulighet for å drive samfunnsutvikling i de årene delingsprosessen skal pågå og de første årene med nye kommuner.

Subsidiært, hvis lovforslaget skulle bli vedtatt, ber kommunen om at det inntas en bestemmelse i inndelingsloven § 10 om at kommunen v/kommunestyret eller fylkeskommunen v/ fylkesutvalget, får anledning til å uttale seg til spørsmål om departementet skal innhente innbyggernes synspunkter, herunder hvem som bør høres, når og hvordan høringen bør gjennomføres og hva høringen skal gjelde. Dette for å sikre lokaldemokratisk forankring.

3.5. Alle konsekvenser av høringsprosess og mulig deling må tas med i vurderingen

I høringsnotatet står at innbyggerhøringer i departementets regi ikke vil innebære økonomiske og administrative kostnader for berørte kommuner.

Det er både feil og misvisende. Selv om departementet sier de vil dekke kostnader ved gjennomføring av selve innbyggerhøringen, er det en svært liten kostnad sammenlignet med hvilke konsekvenser det vil kunne påføre de kommunene som blir delt.

Det kommer blant annet tydelig fram i Statsforvalteren i Agders kunnskapsgrunnlag av januar 2023, pkt.3.7. «*Tallfestede egenkostnader ved en deling.*» Her legger Statsforvalteren til grunn (s. 41) at «*inntil en konkret utredning er foretatt, kan størrelsesorden av de direkte kostnadene for å dele Kristiansand i to eller tre kommuner langs de gamle grensene grovt ansås til mellom 250 – 400 millioner kr.*» På side 36 i utredningen fremgår det: «*I tillegg til dette vil det være andre direkte og indirekte virkninger for kommunen selv. Gjennom omprioriteringer, ulemper og tas som er forårsaket av delingen, men som ikke tallfestes.*»

Statsforvalter viser til uttalelser fra en rekke samarbeidsaktører som mener et vedtak om deling vil medføre betydelig risiko for at kommunens organisasjon blir mer innadvendt i delingsperioden, og mindre grad i stand til å være aktiv i sin regionale utviklingsrolle. Agder er nå er inne i et begrenset tidsvindu i det grønne skiftet, hvor beslutning om store etableringer med langvarige virkninger blir tatt. Det er risiko for at tapte muligheter nå vil medføre redusert økonomisk utvikling i en lengre periode. Det er ikke gitt at et slikt etterslep kan tas igjen i ettertid (Kunnskapsgrunnlaget pkt. 5.5.2).

Statsforvalter peker på at det er usikkert hvilke interkommunale samarbeid den politiske ledelsen i de nye kommunene vil videreføre eller etablere etter deling. Det vil ha stor betydning for tjenestene til innbyggerne hva politisk ledelse i de nye kommunene velger, og særlig for at de mindre kommunene skal kunne levere gode tjenester (pkt 1.2 og pkt. 2.5).

Kristiansand ber departementet beskrive hvilke økonomiske og administrative konsekvenser det kan få for kommunene om en innbyggerhøring resulterer i en kommunedeling, og særlig hvis det er en deling som kommunen selv ikke ønsker.

3.6. En eventuell lovendring kan ikke få virkning for den pågående prosessen i Kristiansand kommune.

Lovforslaget innebærer at «Loven trer i kraft straks».

Av hensyn til det pågående initiativet departementet har tatt for å dele opp Kristiansand kommune, og hvor Kristiansand bystyret to ganger har vedtatt at de ikke ønsker folkeavstemning/innbyggerhøring om spørsmålet, anmoder Kristiansand kommune om at en eventuell lovendring ikke får anvendelse på den pågående prosessen. Ved å endre spillereglene underveis i en pågående prosess, slik det legges opp til i dette tilfellet, vil være et brudd på hensynet til forutsigbarhet for kommunen.

3.7. Lovforslaget vil få negative konsekvenser for tillit og lokalpolitisk engasjement og bør derfor trekkes

KDD sitt forslag om at staten skal kunne overprøve demokratiske lokale myndigheters vedtak og høre bare deler av innbyggerne i en kommune, skaper uforutsigbarhet for alle norske kommuner. Forslaget skaper usikkerhet når det signaliserer at departementet vil kunne gjennomføre innbyggerhøringer når det ikke er fornøyd med hva det øverste lokale folkevalgte organet har vedtatt.

Tillitsreformen i offentlig sektor er beskrevet som et av regjeringens viktigste prosjekter. Det heter i Hurdalsplattformen at «*Regjeringen vil som del av tillitsreformen i offentlig sektor gi større frihet til kommunene og regionale myndigheter, som de viktigste tjenesteyterne.*»

Forslaget er i konflikt med tillitsreformens ambisjon om økt tillit til lokale og regionale myndigheter. Dersom departementet i en grenseendringssak legger mer vekt på

resultatet av en innbyggerhøring enn et kommunestyrevedtak er ikke dette et uttrykk for økt tillit lokale myndigheter, snarere tvert imot.

Lokalt i Kristiansand betyr lovforslaget fra KDD at Kristiansand kommune vil ha en uavklart situasjon i lang tid framover. Kristiansand opplever det svært utfordrende at departementet vil gjøre en lovendring for å gripe inn i Kristiansand bystyres avgjørelse.

Lovendringen rokker ved grunnleggende prinsipper om lokalt selvstyre, og er i strid med brevet som KDD sendte de 10 tvangssammeslåtte kommunene den 12. november 2021:

«Søknad om at det skal settes i gang utredning om deling kan bare fremmes av kommunestyret selv, jf. inndelingsloven § 8. At denne initiativretten er lagt til kommunestyret, er begrunnet i lokaldemokratiske hensyn. Som øverste organ er det kommunestyret som fatter vedtak på vegne av kommunen. Det er derfor kommunestyrene som nå må vurdere om deling er det beste for sine innbyggere, og om søknad skal sendes».

Dette viser at departementet fra november 2021 til mars 2022 har endret mening om både lokaldemokratiske hensyn, kommunestyrenes rolle og hvem som skal vurdere hva som er til det beste for innbyggerne. Dette skaper høy grad av uforutsigbarhet for vår kommune.

Kristiansand må nå først vente på behandling av lovforslaget. Hvis det blir vedtatt tidligst våren 2024, kan vi anta at staten vil gjennomføre en folkeavstemning i hele eller deler av kommunen. Og hvis det blir flertall i deler av kommunen, har statsråden sagt at han vil lytte til flertallet. Da må sak om kommunedeling behandles i stortinget. Dette betyr at Kristiansand i lang tid framover fortsatt må forholde seg til en uavklart situasjon.

Dette skaper unødig uro, oppfattes som sløsing av ressurser og innebærer tapping av politisk energi. Dette vil også sette våre nabokommuner i en vanskelig økonomisk og ressursmessig situasjon i flere år. Og dette vil igjen gå ut over tjenestene til innbyggerne, de ansatte og det politiske klimaet. Denne saken er en stor belastning for ansatte og innbyggere i Kristiansand kommune, som fortsatt må leve med stor usikkerhet.

Det er vanskelig å forstå at staten velger å bruke så mye ressurser på denne saken som bidrar til splitting og usikkerhet, framfor å styrke kommunenes forutsetninger for å møte de utfordringene vi skal løse nå og framover.

Kristiansand ber derfor KDD om å trekke lovforslaget.

4. Juridiske vurderinger – forslag til vedlegg til høringsuttalelsen

4.1. Grunnlovens § 49 om lokalt selvstyre.

Det lokale folkestyret er forankret i Grunnlovens § 49 annet ledd: *«Innbyggerne har rett til å styre lokale anliggender gjennom lokale folkevalgte organer. Nærmere bestemmelser om det lokale folkevalgte nivå fastsettes ved lov.»*

I 2016 vedtok Stortinget en bestemmelse i Grunnloven [§ 49](#) andre avsnitt, første setning, der det fastslås som overordnet konstitusjonelt prinsipp at *«Innbyggerne har rett til å styre lokale anliggender gjennom lokale folkevalgte organer.»*

Formålet bak vedtaket var blant annet å gjennomføre forpliktelsene som følger av Det europeiske charteret om lokalt selvstyre⁴. Det europeiske charteret fastsetter prinsipper for lokalt selvstyre som Norge har sluttet seg til, men avskjærer ikke statens mulighet til å avholde folkeavstemninger også i spørsmål av lokal karakter.

⁴ [Europeisk charter om lokalt selvstyre - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Det lokaldemokratiske nivået er skrevet inn i Grunnloven som en «rett» for «innbyggerne til å styre lokale anliggender». Fordi ordlyden likevel er såpass generell, kan bestemmelsens formål og kontekst spille en større rolle ved tolkningen. For eksempel vises til HR 2020-2472 P hvor Høyesterett la vekt på både regelens plassering og bakgrunn som tolkningsmomenter. For øvrig uttalte Høyesterett at Grunnlovens bestemmelser i utgangspunktet skal tolkes på den samme måte som andre lovregler (avsnitt 84). I juridisk teori er det lagt til grunn at bestemmelsen inneholder et krav til lovhjemmel for inngrep i det kommunale selvstyret, og også et materielt vern av det kommunale selvstyret.

Grunnloven § 49 er plassert i kapittel C, som gjelder «borgerrett og den lovgivende makt». Grunnloven § 49 første avsnitt utgjør på sin side bestemmelsen som uttrykker det grunnleggende folkesuverenitetsprinsippet. Det fremkommer av denne bestemmelsen at folket utøver den lovgivende makt ved Stortinget, og at Stortingets representanter velges gjennom frie og hemmelige valg.

Stortinget valgte dermed å regulere retten til å styre lokale anliggender som et tillegg til bestemmelsen som uttrykker folkesuverenitetsprinsippet. Et viktig fellestrekk ved Grunnloven § 49 første og andre avsnitt er at begge bestemmelser er uttrykk for *demokratiet* som grunnverdi i Grunnloven. Demokratiet er i tillegg til rettsstaten og menneskerettighetene ett av de tre grunnleggende formålene bak Grunnloven, jf. § 2. Som Stokstad skriver på side 487 flg. i *Historisk kommentarutgave til Grunnloven* (Oslo 2021), er kommuner gjennom Grunnloven § 49 andre avsnitt nå gitt en tydelig plass i konstitusjonen som en del av den norske styringsorden.

Det sentrale formålet bak vedtaket om Grunnloven § 49 andre avsnitt, var som nevnt over å gjennomføre forpliktelsene som følger av Det Europeiske charteret om lokalt selvstyre, jf. Innst.182 S (2015-2016). Charteret selv uttrykker den demokratiske betydningen av det kommunale selvstyret. I charterets fortale er det blant annet uttalt at «lokale myndigheter er et hovedgrunnlag for ethvert demokratisk styre». Charterets artikkel 2 pålegger staten å anerkjenne prinsippet om lokalt folkestyre i grunnlov hvor dette lar seg gjennomføre. Denne forpliktelsen var altså bakgrunnen for vedtaket om Grunnloven § 49 andre avsnitt.

Charteret definerer også for sin egen del rekkevidden av det lokale selvstyret i artikkel 4. Bestemmelsen fastsetter blant annet at kompetansen som tilligger lokale myndigheter normalt skal være ubeskåret og udelt. Videre skal denne kompetansen ikke svekkes eller begrenses av en annen sentral eller regional myndighet, med mindre det er fastsatt i lov.

Et viktig fellestrekk ved Grunnloven § 49 første og andre avsnitt er at begge bestemmelser er uttrykk for *demokratiet* som grunnverdi i Grunnloven. Demokratiet er i tillegg til rettsstaten og menneskerettighetene ett av de tre grunnleggende formålene bak Grunnloven.

I dom HR 2020-2472 P, la Høyesterett vekt på både regelens plassering og bakgrunn som tolkningsmomenter. For øvrig uttalte Høyesterett at Grunnlovens bestemmelser i utgangspunktet skal tolkes på den samme måte som andre lovregler.

I HR-2021-2510-A uttalte Høyesterett at bestemmelsen ikke kunne vektlegges i vurderingen av om et kommunalt vedtak var så inngripende overfor borgerne at det krever lovhjemmel av hensyn til legalitetsprinsippet. Høyesterett uttalte i denne sammenheng også at forarbeidene til grunnlovsbestemmelsen etterlater et klart inntrykk av at Grunnloven § 49 andre avsnitt gjelder forholdet mellom offentlige myndigheter på ulike nivåer, og da især mellom staten og kommunene, jf. dommens avsnitt 71. Dette kan tilsa at bestemmelsen først og fremst kan få betydning i tolkningsspørsmål som berører forholdet mellom stat og kommune.

<p>Kristiansands kommunes juridiske vurdering: Høringsnotatet mangler en juridisk vurdering av forholdet til hva Grunnloven eller det Europeiske charteret sier om lokalt</p>
--

selvstyre. Dette framstår som en alvorlig mangel i departementets forslag til lovendring.

4.2. Kommuneloven om lokalt selvstyre

Kommunelovens bestemmelser gjennomfører og følger opp Grunnloven § 49 andre avsnitt, og disse regelsettene står i en nær sammenheng til hverandre. Det kan etter omstendighetene være slik at Grunnloven § 49 andre avsnitt – som en følge av regelens plassering i Grunnloven – forsterker betydningen av kommunelovens regler.

I kommuneloven § 2-1 «Kommunalt og fylkeskommunalt selvstyre» er det bestemt at «Norge er inndelt i kommuner og fylkeskommuner med en egen folkevalgt ledelse.»

Bestemmelsen markerer at det her er tale om et forvaltningsorgan med sin egen uavhengige, demokratisk baserte, ledelse, som ikke er innebygget i eller underlagt det statlige forvaltningshierarki som er omtalt i Grunnloven § 3. En kommune er da betegnelse på et geografisk avgrenset område med egen folkevalgt ledelse.

Kommuneloven § 2-1, andre avsnitt fastslår videre at hver kommune og fylkeskommune er et eget rettssubjekt, at de kan ta avgjørelser på eget initiativ, og at de må ta selvstendig ansvar for de beslutninger de tar. Tredje avsnitt innebærer lovfesting av et krav til lovhjemmel for at nasjonale myndigheter skal kunne gripe inn overfor kommunene og fylkeskommunene.

Kommuneloven § 2-2 omhandler «Prinsipper for nasjonale myndigheters forhold til det kommunale og fylkeskommunale selvstyret», og slår blant annet fast at:

«Det kommunale og fylkeskommunale selvstyret bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål. Offentlige oppgaver bør fortrinnsvis legges til det forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne»

Bestemmelsen var ny i kommuneloven av 2018. Departementet uttalte følgende i lovens forarbeider Prop. 46L (2017-2018) pkt. 5.4.2:

«Departementet slutter seg til forslaget til lovregulering og begrunnelsen for denne. Sammen med lovfesting av det kommunale selvstyret vil lovfesting av slike prinsipper utgjøre en ny og viktig regulering i kommuneloven. Til sammen vil de to bestemmelsene om selvstyret og om prinsipper si noe om hva kommuner er, og om rammene for kommuner som selvstendige og selvstyrte organer som samtidig er en sentral del av et nasjonalt system.»

.. «Departementet slutter seg til at lovfesting likevel er viktig, da prinsippene får en annen rettslig status og dermed blir styrket og tydeliggjort. I tillegg vil det styrke Norges overholdelse av charteret om lokalt selvstyre.»

Under Forholdsmessighetsprinsippet uttaler departementet:

«Departementet mener at utvalgets forslag til formulering av forholdsmessighetsprinsippet er hensiktsmessig og dekkende. Det foreslås at det kommunale selvstyret ikke bør begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål. En slik bestemmelse er tydelig på den interesseavveining som skal gjøres mellom det kommunale selvstyret og det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål, og at selvstyret ikke skal begrenses mer enn nødvendig.»

Dersom departementet i en grenseendringssak legger mer vekt på resultatet av en innbyggerhøring enn et kommunestyrevedtak, svekkes samtidig intensjonen bak grunnleggende bestemmelser i kommuneloven. Kommuneloven § 2-1 første ledd slår fast Norge er inndelt i kommuner med egen folkevalgt ledelse. I § 5-3 første ledd bestemmes det at kommunestyret er det øverste organet i kommunen og fylkestinget er det øverste organet i fylkeskommunen. Disse bestemmelsene markerer at det er gjennom kommunestyret/fylkestinget kommunens/fylkeskommunes innbyggere er representert. Det er kommunestyret/fylkestinget som bestemmer hva kommunens/fylkeskommunens mening skal være.

Det er stor forskjell på tilfeller hvor kommunen selv spør sine innbyggere før kommunen treffer en beslutning og tilfeller hvor *staten* spør innbyggerne, særlig hvis staten ikke er fornøyd med kommunens syn, uttrykt gjennom et kommunestyrevedtak.

Det er etter dette neppe grunnlag for å hevde at forslaget er *i strid* med kommuneloven, men det kan hevdes at forslaget svekker intensjonen som ligger bak grunnleggende bestemmelser i kommuneloven. Dette gjelder som nevnt selvstyrebestemmelsen i § 2-1, også sett i sammenheng med formålsbestemmelsen som bygger opp under det kommunale selvstyret. Dette betinger selvsagt at kommunestyret har truffet en avgjørelse i saken. I tilfeller hvor kommunestyret ikke har gitt uttrykk for sin vilje, vil disse betenkelighetene neppe være relevante.

Kristiansand kommunes juridiske vurdering: Lovforslaget strider med grunnleggende inndeling i det norske demokratiet og vektlegging av kommunalt selvstyre.

4.3. Inndelingsloven § 10 om innbyggerhøringer

Inndelingsloven har ingen regler som krever at kommunen må høre innbyggernes synspunkt på forslag til grenseendring. Inndelingsloven bygger på prinsippet om at det er de lokalt folkevalgte som tar beslutninger på vegne av innbyggerne (representativt demokrati).

Om staten kan pålegge kommunen å holde innbyggerhøringer

Den gjeldende inndelingsloven kom i februar 2000. Den dagjeldende inndelingslova (lov 21. desember 1956 nr. 3 om endring av kommunal inndeling) hadde ingen bestemmelser om høring av innbyggerne som en del av saksforberedelsene (se høringsnotatet side 18). Det var helt opp til kommunestyret å bestemme om og hvordan de ville høre innbyggerne, og det var ingen lovregler som regulerte dette. I dagens § 10 heter det: *«Kommunestyret bør innhente innbyggjarane sine synspunkt på forslag til grenseendring. Høringa kan skje ved folkerøysting, opinionsundersøking, spørjeundersøking, møte eller på annan måte.»*

KDD foreslår nå et nytt annet ledd, som innebærer at departementet på eget initiativ kan innhente innbyggernes synspunkter på forslag om grenseendring.

Det fremgår at forarbeidene til loven; Ot.prp. nr. 41 (2000-2001) pkt. 5.4.3 at departementet i høringsnotatet i 2000, vurderte om loven burde pålegge kommunene en plikt til å innhente innbyggernes mening i aktuelle inndelingsspørsmål, men kom til at det generelt skal sterke hensyn til før det blir gitt en statlig påleggshjemmel. Departementet uttalte *«Å gi staten høve til å påleggje kommunane å halde innbyggjar høyring, vil vere lite i samsvar med prinsippet om lokalt folkestyre.»*

Om hvem som skal høres

Departementet sa følgende i Ot.prp. nr. 41 (2000-2001) om hvem som skal høres:

«Kven skal høyrast? Når det gjelde kven som skal få delta i ei eventuell høyring, kan det vere eit utgangspunkt at berre dei som har tilknytning til det aktuelle området, til dømes ved at dei bur der, skal få delta. Av og til kan det vere vanskeleg å avgrense kva som er «det aktuelle området». Ei sak som geografisk berre vedkjem ein liten del av kommunen, kan få ringverknader langt utanfor området saka direkte gjeld. [ ]

Kommunestyret sjølv vil vere nærmast til å vurdere kva som er den mest formålstenlege avgrensinga av virkeområde for høyringa. I denne vurderinga bør kommunane likevel tenke nøye igjennom dei ulike alternativa, sett opp mot art og omfang av saka.»

Når det i lovforslaget foreslås et nytt 2. avsnitt i §10 om å innhente «innbyggjarane» sine synspunkt, må det forstås på samme måte som «innbyggjarane» i første avsnitt:

(Fra § 10: Kommunestyret bør innhente innbyggjarane sine synspunkt på forslag til grenseendring.)

Kristiansand kommunes juridiske vurdering

Hvis lovforslaget skulle bli vedtatt, bør det være en bestemmelse i inndelingsloven § 10 om at kommunen v/kommunestyret eller fylkeskommunen v/ fylkesutvalget, får anledning til å uttale seg til spørsmål om, departementet skal innhente innbyggernes synspunkter, herunder hvem som bør høres, når og hvordan høringen bør gjennomføres og hva høringen skal gjelde. Dette for å sikre lokaldemokratisk forankring.

4.4. Forståelse av opplysningsplikt og bruk av forvaltningsloven

I høringsnotatet fra departementet begrunnes statlige initierte innbyggerhøringer med plikten til å sørge for at saken skal være så godt opplyst som mulig, hjemlet i forvaltningslovens § 17.

Kristiansand kommune viser i den forbindelse til inndelingslova § 9 som har en særbestemmelse om opplysning av saken og som gir departementet myndighet til å avgjøre om det skal settes i verk en «saksutgreiing». For øvrig vises til at forvaltningsloven § 17 gjelder enkeltvedtak, noe denne saken ikke dreier seg om.

KRISTIANSAND
HAVN KF

Dato 4. april 2023
Saksnr.: 2023010009-1
Saksbehandler Ann-Lisbeth Reisænen

Saksgang
Havnestyret KF
Bystyret

Møtedato
11.04.2023
26.04.2023

Årsregnskap Kristiansand Havn KF 2022

Forslag til vedtak

Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand Havn KF fastsettes som havnas årsregnskap for 2022

Vedlegg:
Årsregnskap 2022 for Kristiansand Havn KF

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023010009
Saksbehandler Ann-Lisbeth Reisænen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Havnestyret KF	11.04.2023	3/23
2 Bystyret	26.04.2023	

ÅRSREGNSKAP KRISTIANSAND HAVN KF 2022

HAVNESTYRET KF HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 11.04.2023 SAK 3/23

Havnestyret KFs innstilling:

Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand Havn KF fastsettes som havnas årsregnskap for 2022.
(Enst.)

14.04.2023

ORGANISASJON
Politisk og administrativt sekretariat

Kristiansand
kommune

Dato 4. april 2023
Saksnr.: 2023010010-1
Saksbehandler Ann-Lisbeth Reisænen

Saksgang
Havnestyret KF
Bystyret

Møtedato
11.04.2023
26.04.2023

Årsmelding - Kristiansand Havn KF 2022

Forslag til vedtak

[Årsmelding 2022 for Kristiansand Havn KF godkjennes.](#)

Vedlegg:
Årsmelding 2022 for Kristiansand Havn KF

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023010010
Saksbehandler Ann-Lisbeth Reisænen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Havnestyret KF	11.04.2023	2/23
2 Bystyret	26.04.2023	

ÅRSMELDING - KRISTIANSAND HAVN KF 2022

HAVNESTYRET KF HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 11.04.2023 SAK 2/23

Havnestyret KFs innstilling:

Årsmelding 2022 for Kristiansand Havn KF godkjennes.
(Enst.)

14.04.2023

Sak 59/23: Årsregnskap og årsrapport 2022 - Kristiansand kommune

Vedlegg

Vedtak byst, 24052023, Sak 94/23, Årsregnskap og årsrapport 2022 - Kristiansand kommune

Årsregnskap for 2022, Kristiansand kommune

Årsrapport for 2022, Kristiansand kommune

Revisors beretning for 2022, Kristiansand kommune

Saksutskrift - Årsregnskap og årsberetning Kristiansand kommune 2022 - kontrollutvalgets uttalelse

Vedtak Sak 19_23, Årsregnskap og årsberetning Kristiansand kommune 2022 - kontrollutvalgets uttalelse

Formannskapet og Bystyret 2022

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023008438
Saksbehandler Kristine Knutsen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	10.05.2023	59/23
2 Bystyret	24.05.2023	94/23

ÅRSREGNSKAP OG ÅRSRAPPORT 2022 - KRISTIANSAND KOMMUNE

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 10.05.2023 SAK 59/23

Formannskapets innstilling årsregnskap og årsrapport 2022:

1. Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand kommune – bykassa fastsettes som kommunens årsregnskap for 2022.
2. Regnskapsmessig resultat utgjør kr 0.
3. Overskridelser for investeringsprosjekter behandles på følgende måte: Den midlertidige finansieringen av investeringer godkjennes. Endelig finansiering vedtas når sluttregnskap forelegges bystyret i samsvar med investeringsinstruksen
4. Årsrapporten for 2022 tas til orientering.
(Enst.)
5. Bystyret er meget bekymret over den økonomiske situasjonen i oppvekstsektoren, og da spesielt at såpass mange skoler overskrider sine budsjetter. Bystyret ber om at det gis en orientering i oppvekstutvalget og formannskapet om årsakene til overskridelsene. Herunder en forklaring på de tildels store forskjellene mellom enhetene.
(Enst.)
6. Administrasjonen utarbeider dokumentasjon som detaljert viser hvor økningen i antall årsverk har forekommet for perioden 2020 til 2022.
(Enst.)

Forslag:

Høyre fremmet følgende forslag:

- «1. Bystyret er meget bekymret over den økonomiske situasjonen i oppvekstsektoren, og da spesielt at såpass mange skoler overskrider sine budsjetter. Bystyret ber om at det gis en orientering i oppvekstutvalget og

formannskapet om årsakene til overskridelsene. Herunder en forklaring på de tildels store forskjellene mellom enhetene.

2. Administrasjonen utarbeider dokumentasjon som detaljert viser hvor økningen i antall årsverk har forekommet for perioden 2020 til 2022.»

FRP fremmet følgende forslag:

«Det positive avviket i forhold til vedtatt budsjett på kroner 108,9 millioner kroner nedjusteres for å dekke det dramatiske underskuddet i oppvekstsektoren. Det forutsettes at sektoren jobber videre med å få budsjettbalanse i sektoren. Disposisjonen innarbeides i tertialrapporten.»

Kleppelista fremmet følgende forslag:

«De økonomiske rammene til oppvekst og helse og mestring må økes i 2023.»

Voteringer:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Høyres forslag nr. 1 ble enstemmig vedtatt, vedtakets pkt. 5.

Høyres forslag nr. 2 ble enstemmig vedtatt, vedtakets pkt. 6.

FRP sitt forslag falt med 11 mot 4 stemmer (FRP/KL/PP/SV)

KL sitt forslag falt med 12 mot 3 stemmer (FRP/KL/PP).

Protokolltilførsler:

AP/KRF/MDG fremmet følgende protokolltilførsel:

«AP/KRF/MDG kommer tilbake til de økonomiske disposisjoner i bystyret i tertialrapporten og vil gruppebehandle forslagene først.»

SV fremmet følgende protokolltilførsel:

«SV vil gruppebehandle saken inn mot bystyret, men vil presisere behovet for å styrke rammene og stemmer derfor for FRPs forslag i denne runden.»

10.05.2023

Sak 60/23: Søknad om skjenkebevilling i boligstrøk - Spiren plantebasert mat og drikke

Vedlegg

Uttalelse fra Miljørettet helsevern om skjenkebevilling hos Spiregården AS

Uttalelse fra sosialtjenesten angående søknad om skjenkebevilling - Spiren Plantebasert AS

Plantegning (1)

Plantegning (2)

Konseptbeskrivelse

Vedtak fra Plan- og bygg angående konserter i bakgården

Dato 25. april 2023
Saksnr.: 2021028855-13
Saksbehandler Lars Petter Aasheim
Godkjent av Camilla Jarlsby
Camilla B. Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
10.05.2023

Søknad om skjenkebevilling i boligstrøk - Spiren plantebasert mat og drikke

Forslag til vedtak:

Søknad om skjenkebevillingen innvilges.

Følgende vilkår settes for skjenkebevillingen:

- Skjenketiden er fra kl.10.00-19.00 i ukedager og fra kl. 10.00-22.00 fredag-søndag.
- Fra mai til august kan bakgården brukes til «intimkonserter» en gang i uken, så lenge det ikke er til sjenanse for tilstøtende naboer.
- Alle konserter kan ha en maksimal varighet på to timer og avsluttes senest kl. 21.00
- Veilederen «Musikkanlegg og helse IS-0327» fra Helsedirektoratet må følges i alle tilfeller hvor forsterket lyd brukes.
- Naboer skal varsles i forkant av alle arrangementer som kan gi støyplager.

Sakens bakgrunn

Spiren Plantebasert AS søker om skjenkebevilling i Dronningens gate 52. Det søkes om en videreføring av samme konsept og samme aktivitet som tidligere drevet på samme adresse:

- Spisested med uteservering i bakhage.
- Ukentlig konsert i bakhage – hver fredag fra slutten av mai til midten av august i tidsrommet 19.00-21.00.
- Marked 2-3 ganger pr. måned i bakhage – avsluttes senest kl. 18.00.

Som en del av Spiren plantebasert mat og drikke sitt serveringsareal inngår en større bakhage som deles med bosatte i bygården. Utearealet skal tas i bruk daglig fra kl. 10.00-19.00 tirsdag-torsdag og fra kl. 10.00-22.00 fredag-søndag.

I forbindelse med gjennomføring av konserter ved tidligere drift har det blitt mottatt klage på støy. På bakgrunn av klagen har det i vedtaket fra plan- og bygg, datert 10.10.22, blitt slått fast at: «Arealene i bakgård skal ikke brukes til konsertarena, jf.

vedtaket, men kan iht. tilbakemelding til mottatt klage av den 23.6.2022 brukes til «intim-konserter» så lenge disse foregår på en måte som ikke er til sjenanse for naboer. Vi påpeker og minner om at dette må følges».

Som følge av vedtak fra plan- og bygg skal bevilningssøker arrangere færre konserter enn tidligere, samt begrense varigheten på konsertene. Alle konserter vil dermed ha en maksimal varighet på to timer og avsluttes senest kl. 21.00.

Juridisk grunnlag

Det fremgår av alkoholpolitisk handlingsplan at søknad om skjenkebevilling i boligområder skal fremlegges for Formannskapet for endelig vedtak.

Ved vurderingen av om bevilling bør gis, kan kommunen blant annet legge vekt på antallet salgs- og skjenkesteder, stedets karakter, beliggenhet, målgruppe, trafikk- og ordensmessige forhold, næringspolitiske hensyn og hensynet til lokalmiljøet for øvrig. Det kan også legges vekt på om bevilningssøker og personer som nevnt i § 1-7b første ledd er egnet til å ha bevilling, jf. § 1-7a.

Av § 1-7b fremgår det at bevilningshaver og personer som har vesentlig innflytelse på virksomheten, må ha utvist uklanderligandel i forhold til alkohollovgivningen og bestemmelser i annen lovgivning som har sammenheng med alkohollovens formål, samt skatte- og avgifts- og regnskapslovgivningen.

Etter alkoholloven § 4-3 kan det settes vilkår for bevillingen i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler. Adgangen til å stille vilkår i salgs- og skjenkesaker er et alkoholpolitisk instrument som gir kommunen mulighet til å få næringen i ønsket retning.

Den ulovfestede vilkårslæren gir forvaltningen adgang til å stille tyngende vilkår for begunstigende vedtak, forutsatt at vedtaket er truffet på bakgrunn av forvaltningsskjønn. Adgangen er begrunnet i en «fra det mer til det mindre»-tankegang: Dersom forvaltningen har adgang til å avslå en søknad, må det også være tillatt å innvilge søknaden, men med visse begrensninger eller på gitte betingelser.

Det er en forutsetning at betingelsene/vilkårene for innvilgelse av skjenkebevilling må ha saklig sammenheng med alkohollovens formål og de samfunnsmessige oppgaver alkoholloven skal ivareta, samt at betingelsene må være forholdsmessige i forhold til det godet som oppnås gjennom tillatelsen.

Kommunedirektørens vurdering

Administrasjonen har ikke mottatt opplysninger fra politiet eller skatteetaten som tilsier at personer med vesentlig innflytelse på virksomheten, ikke har utvist uklanderligandel, jf. § 1-7b første ledd.

Det kan trekkes vide rammer for hvilke hensyn kommunen kan tillegge vekt etter § 1-7a. Hensynene må imidlertid være relevante etter alkoholloven.

Hensynet til offentlig ro og orden i vid forstand er relevant. Det kan derfor legges vekt på om strøket generelt eller skjenkestedet spesielt tiltrekker seg støy, ordensmessige problemer eller kriminalitet. Kommunen kan også avslå søknaden for eksempel med den begrunnelse at skjenkestedet ligger i et boligstrøk, uten at det pekes på særskilte ordensproblemer knyttet til dette spesielle stedet, jf. rundskriv IS-2019-9002.

Under behandlingen av søknaden har kommunedirektøren innhentet uttalelse fra Miljørettet helsevern. De har følgende innspill til søknaden:

- Miljørettet helsevern vurderer at bakgården kan brukes til «intimkonserter» en gang i uken, så lenge det ikke er til sjenanse for tilstøtende naboer, jfr. vedtak fra plan- og bygg, eller overskrider støykravene i veilederen «Musikkanlegg og helse».

- Lydkravene som følger av Helsedirektoratets veileder «Musikkanlegg og helse» skal alltid følges ved arrangementer med forsterket lyd. Ved flere enn 6 arrangementsdager vil lydkravene bli skjerpet, og det settes da krav til hvordan lydnivået oppleves inne hos naboene.
- Det anbefales nabovarsling i forkant av alle arrangementer som kan gi støyplager.

Det har også blitt innhentet en uttalelse fra Sosialtjenesten. De har ingen innvendinger mot at søknaden innvilges.

På bakgrunn av det overnevnte er kommunedirektøren kommet til at søknad om skjenkebevilling bør innvilges. For å ivareta naboers interesser bør det settes vilkår som begrenser støynivået i bakgården. Kommunedirektøren slutter seg derfor til anbefalinger fra Miljørettet helsevern.

Konklusjon

Søknad om skjenkebevillingen innvilges.

Følgende vilkår settes for skjenkebevillingen:

- Skjenketiden er fra 10.00-19.00 i ukedager og fra 10.00-22.00 fredag-søndag.
- Fra mai til august kan bakgården brukes til «intimkonserter» en gang i uken, så lenge det ikke er til sjenanse for tilstøtende naboer.
- Alle konserter kan ha en maksimal varighet på to timer og avsluttes senest kl. 21.00.
- Veilederen «Musikkanlegg og helse IS-0327» fra Helsedirektoratet må følges i alle tilfeller hvor forsterket lyd brukes.
- Naboer skal varsles i forkant av alle arrangementer som kan gi støyplager.

Vedlegg

Uttalelse fra Miljørettet helsevern om skjenkebevilling hos ...

Uttalelse fra sosialtjenesten angående søknad om skjenkebevilling

Plantegning (1)

Plantegning (2)

Konseptbeskrivelse

Vedtak fra Plan- og bygg angående konserter i bakgården

Sak 61/23: Bydelsfondet - statusrapportering 2022

Vedlegg

Vedtak KULTUR, 27042023, Sak 19/23, Bydelsfondet - statusrapportering 2022

Vedtak BYSTED, 04052023, Sak 89/23, Bydelsfondet - statusrapportering 2022

Driftsmidler Oversikt over søknader og tildeling

Investeringsmidler Oversikt over søknader og vurdering

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023004471
Saksbehandler Margrete Havstad

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kulturutvalget	27.04.2023	19/23
2 By- og stedsutviklingsutvalget	04.05.2023	89/23
3 Formannskapet	10.05.2023	61/23

BYDELSEFONDET - STATUSRAPPORTERING 2022

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 10.05.2023 SAK 61/23

Formannskapets vedtak:

Statusrapporteringen for bydelsfondet tas til orientering.
(Enst.)

10.05.2023

Sak 62/23: Songdalsveien 224 mfl - vedtak av utbyggingsavtale

Vedlegg

Vedtak NÆR, 02052023, Sak 18/23, Songdalsveien 224 mfl - vedtak av utbyggingsavtale

Utbyggingsavtale Songdalsveien 224-228 Blomsterkroken - høringsutgave

Dato 17. april 2023
Saksnr.: 2021017142-9
Saksbehandler Paal Marquardt Kristensen
Godkjent av Harald Eiolf Karlsen
Tone Iglebæk
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Nærings- og eierskapsutvalget
Formannskapet

Møtedato

02.05.2023
10.05.2023

Songdalsveien 224 mfl - vedtak av utbyggingsavtale

Forslag til vedtak

1. Forslag til utbyggingsavtale Songdalsveien 224 mfl vedtas.
2. Kommunen ved ingeniørvesenet skal stå for drift av kommunalteknisk infrastruktur. Driftskostnadene er anslått til 15.000 kr (2023-kroner). Økte kostnader søkes innarbeidet i driftsbudsjett etter overtakelse.
3. Kommunen ved parkvesenet står for drift og forvaltning av lekeplasser, grøntstruktur mv. Driftskostnadene er anslått til 5.000 kr (2023-kroner). Økte kostnader søkes innarbeidet i driftsbudsjett etter overtakelse.

Sammendrag

Reguleringsplan for området ble vedtatt av Bystyret 22.03.23. Det er innledet drøftelser med Blomsterkroken boligfelt AS, org. nr. NO 927 847 760 MVA v/Tom Børre Simonsen (heretter utbygger) for å inngå utbyggingsavtale for området. Det er tatt utgangspunkt i vedtatt reguleringsplan og gjeldende utbyggingspolitikk.

I forslag til utbyggingsavtale gjøres utbygger ansvarlig for planlegging og gjennomføring av utbygging i henhold til vedtatte planer. Standard politikk er fulgt ved drøftelse av forslag til utbyggingsavtale.

Partene har drøftet en avtale ut fra lovens krav/forutsetninger blant annet i forhold til forholdsmessighet. Utbyggingens omfang er slik at kommunen ikke er forpliktet til gi noe forholdsmessige bidrag i forbindelse med utbyggingen. Kommunen påtar seg framtidig drift av offentlig veg, vann og avløp.

Forslag til utbyggingsavtale har vært ute på høring. Det er ikke kommet inn merknader.

Vedlegg:

Utbyggingsavtale Songdalsveien 224-228 Blomsterkroken - høringsutgave

Saksutredning

Reguleringsplanen

Reguleringsplan for området ble vedtatt av Bystyret 22.03.23.
Reguleringsplanen legger til rette for 5 tomannsboliger.

Utbyggingsavtalen

Utbyggingsavtalen omfatter reguleringsplanområdet.

Forhandlingene om utbyggingsavtale ble innledet 15.04.21. På bakgrunn av kommunens vedtatte utbyggingspolitikk er det fremforhandlet et omforent forslag til utbyggingsavtale mellom kommunen og utbygger Blomsterkroken boligfelt AS, org. nr. NO 927 847 760 MVA v/ Tom Børre Simonsen (heretter utbygger). Utbyggingsavtalen opphører senest 5 år etter underskrevet dato.

Utbyggingspolitikk

Kommunens vedtatte utbyggingspolitikk er lagt til grunn for de drøftelser og den avtalen som er inngått.

Utbygger er gjort kjent med sin forpliktelse til å sikre seg rettigheter til de arealer som skal bygges ut eller er nødvendig for utbyggingen. Utbygger har ved underskrift på utbyggingsavtalen bekreftet at slike avtaler foreligger.

Utbyggingspolitikken legger til grunn at utbygger er ansvarlig for at arealer innenfor angitt planområde/utbyggingsområde skal planlegges og opparbeides av utbygger.

Utbyggingsøkonomi – forholdsmessighet – bidrag

I henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser har partene vurdert krav til forholdsmessighet i prosjektet.

Økonomiske bidrag

Utgangspunktet er kommunens vedtatt budsjett og forutsetninger. Utbygger er gjennom forhandlingene gjort kjent med forutsetningene i kommunens budsjetter.

Utbyggingens omfang er slik at kommunen ikke er forpliktet til å gi noe forholdsmessige bidrag i forbindelse med utbyggingen.

Økonomiske driftskonskvenser for kommunen

Kommunen påtar seg framtidig drift av offentlig veg, vann og avløp. For sandlekeklassen er den årlig driftskostnad på kr. 5.000 for forvaltning og forsikring. Kostnaden som gjelder veg, vann og avløp er kr. 15.000.

Rekkefølgekrav – økonomisk ansvar

De krav som er stilt er knyttet til selve utbyggingsprosjektet og er forutsetning for utbyggingen. Utbygger er gjort kjent med rekkefølgekravene og er ansvarlig for at de gjennomføres.

Det er i forslag til avtale satt frister for opparbeidelse av grøntområder og tekniske anlegg i tilknytning til utbyggingsområdet.

I henhold til standard politikk er det forutsatt bankgarantistillelse for opparbeidelse av anleggene nevnt ovenfor. Slik garanti skal foreligge før det kan gis igangsettingstillatelse til utbyggingen

Overføring av areal

Utbygger er orientert om hvilke typer arealer som etter utbyggingen skal overføres hefte- og vederlagsfritt til kommunen. Overtakelsesavtale med kart vil avklare hvilke arealer dette er,

og hvilke av disse arealene kommunen skal stå for framtidig drift og vedlikehold av. Det er utarbeide et foreløpig overtakelseskart i henhold til gjeldende reguleringsplan.

Klima- og miljøkonsekvenser

Klima- og miljøkonsekvensene ble vurdert ved vedtaket av planen, i saksframlegget fra vedtaket av planen i bystyret står det følgende:

Utbyggingen er begrenset siden planforslaget hjemler kun fem tomannsboliger. Det går tapt et jomfruelig areal, men tatt i betraktning lokalisering i nærhet av omkringliggende bebyggelse og god tilknytning til offentlig teknisk infrastruktur mener vi dette er akseptabelt. Planforslaget innebærer at 2,8 dekar fulldyrka jord blir omdisponert. Plan og bygg er i utgangspunktet kritisk til at man omdisponerer dyrka mark og avviker fra kommuneplanen, men planprosessen er avklart gjennom prinsippavklaringer i by- og stedsutviklingsutvalget. Det er ingen bebyggelse på tomtene som kan gjenbrukes. Ny bebyggelse skal oppføres med konstruksjon i tre, og det skal være klar overvekt av trematerialer i fasadene. Dette er et miljømessig og fremtidsrettet grep. Siden det kun bygges 5 tomannsboliger, vil økt trafikk ha liten betydning for klimakonsekvenser eller utslippsøkning. Nærmeste bussholdeplass er rett utenfor planområdet. Plan og bygg mener at planen gir generelt små klima- og miljøkonsekvenser.

Høring av avtalen

Avtaleforslaget har vært til offentlig ettersyn i perioden 17.03 – 17.04.

Det er ikke kommet inn merknader til avtaleforslaget.

Konklusjon

På bakgrunn av slik det er beskrevet i saken vil Kommunedirektøren anbefale at forslag til utbyggingsavtale vedtas.

Sak 63/23: Kristiansand kommunes høringsinnspill til endring i inndelingsloven

Vedlegg

Høring - endringer i inndelingslova(203071)

Høringsnotat om endringer i inndelingslova(203032)

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023006857
Saksbehandler Anne Aunevik

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	10.05.2023	63/23

KRISTIANSSAND KOMMUNES HØRINGSINNSPILL TIL ENDRING I INNDELINGSLOVEN

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 10.05.2023 SAK 63/23

Formannskapets vedtak:

1. Kristiansand kommune støtter ikke Kommunal- og distriktsdepartementets forslag til endring av Inndelingslova § 10 om innbyggerhøring
2. Formannskapet godkjenner at kommunedirektørens forslag til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune om forslag om endring i inndelingslova legges inn i høringsportalen i regjeringen.no
3. Formannskapet gir tilslutning til at kommunedirektørens juridiske vurderinger sendes med som vedlegg til høringsuttalelsen.

(11/4)

Forslag:

PP fremmet følgende forslag:
«Saken ankes til bystyret.»

Voteringer:

Kommunedirektørens innstilling ble vedtatt med 11 mot 4 stemmer (KL/FRP/

PP sitt forslag om anke falt med 12 mot 3 stemmer (KL/FRP/PP).

10.05.2023

Sak 64/23: Årsregnskap Kristiansand Havn KF 2022

Vedlegg

Vedtak havn, 11042023, Sak 3/23, Årsregnskap Kristiansand Havn KF 2022

Vedtak byst, 24052023, Sak 101/23, Årsregnskap Kristiansand Havn KF 2022

Årsregnskap 2022 - Kristiansand Havn KF-signert

Kristiansand Havn KF revisjonsberetning 2022

Saksutskrift - Årsregnskap og årsberetning Kristiansand Havn KF 2022 - kontrollutvalgets uttalelse

Vedtak Sak 20_23, Årsregnskap og årsberetning Kristiansand Havn KF 2022 - kontrollutvalgets uttalelse

KRISTIANSAND
HAVN KF

Dato 4. april 2023
Saksnr.: 2023010009-1
Saksbehandler Ann-Lisbeth Reisænen

Saksgang
Havnestyret KF
Bystyret

Møtedato
11.04.2023
26.04.2023

Årsregnskap Kristiansand Havn KF 2022

Forslag til vedtak

Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand Havn KF fastsettes som havnas årsregnskap for 2022

Vedlegg:
Årsregnskap 2022 for Kristiansand Havn KF

Sak 65/23: Årsmelding - Kristiansand Havn KF 2022

Vedlegg

Vedtak havn, 11042023, Sak 2/23, Årsmelding - Kristiansand Havn KF 2022

Vedtak byst, 24052023, Sak 102/23, Årsmelding - Kristiansand Havn KF 2022

Årsmelding 2022 - Kristiansand Havn KF-signert

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023010010
Saksbehandler Ann-Lisbeth Reisænen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Havnestyret KF	11.04.2023	2/23
2 Bystyret	26.04.2023	72/23
3 Formannskapet	10.05.2023	65/23
4 Bystyret	24.05.2023	102/23

ÅRSMELDING - KRISTIANSD HAVN KF 2022

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 10.05.2023 SAK 65/23

Formannskapets innstilling:

Årsmelding 2022 for Kristiansand Havn KF godkjennes.
(Enst.)

10.05.2023